

Derc edilmeyen evrak  
iade edilmez

# Türkiye

Mekale ve i'lanlar Ankarada  
"HİLÂLİAHMER MECMUASI"  
müdürlüğüne gönderilmelidir

## Hilâliahmer Mecmuası

Her ayın on beşinde Merkezi Umumi tarafından neşr olunur

Senelik abonesi bir liradır

Telefon numerosu 1255

1929 TEMMUZUNDA CİNEVREDE TOPLANAN VE MURAHHASLARIMIZIN İŞTİRAK  
ETDİKLERİ SALİBLAHMER KONFERANSININ MUKARRERATI

### CİNEVRE KONFERANSI

Belçika Birinci Dairel Askeriye Sıhhat İşleri komandanı tabip general  
major POL DEMOLDER ( *Paul Demolder* ) tarafından

1906 Cinevre mukavelenamesini yeniden tedkika memur  
BİRİNCİ KUMİSYON NAMINA  
Siyasi konferansa taktim kılınan rapor suretidir

— Geç n sayımızdan kalan kısım —

#### BEŞİNCİ FASIL

#### NAKLİYYATI SİHHİYE

Efendiler.

Burada gördüğünüz veçhile beşinci faslın ünvanı bile değişmiş ve ( *tahliye kafileleri* ) yerine ( *nakliyatı sıhhiye* ) konmuştur.

Buda mukavelenameyi imza eden düveli mümziyeden biri tarafından edilen teklife komisyonun iltihakiyle vuku' bulmuştur. Filvaki son ve yeni harplerde sıhht tirenlerden gayri nakliye kafileleri görülmemektedir; tahliye arabaları ahvalı nadirenin gayri

zamanlarda muntazam sıra ile meşyü hareket etmeyip gerek hayvanla cer olunan arabalar olsun gerekse otomobiller olsun düşman nazarından sakınmak için daha ziyade münferiden hareket etmektedirler. Diğer taraftan tayyare ise esasen münferit bir vasıtai nakliyedir.

Bundan mâda beşinci maddenin mevzuu yalnız mecruh ve hastaları nakl ve tahliyeye münhasır kalmayıp malzeme ve memurini sıhhiye gibi diğer

hususatı sıhhiyenin naklini de ihtiva etmekte olduğundan bu taktirde ( *tahliye nakliyatı* ) demekte mâna itibariyle mahdut ve işbu fasıl ile halledilmek istenen bilcümle hususata şamil olmaktan uzak kalırdı.

Buna binaen komisyon ( *tahliye*

*nakliyatı* ) kelimelerinin yerine ( *nakliyatı sıhhiye* ) tabirini kullanmak mecburiyetinde bulundu. Bu suretle sıhhi tayyareler için ayrıca bir fasıl açmaya hacet kalmaksızın bunlar hakkında tabiki icabeden kavaidi dahi bilâ mahzur bu fasla idhale imkân hasıl oldu.

## M A D D E 17

**Münferit veya kafile halinde seyrü sefer edecek sıhhi tahliyelere mahsus ıslâh edilmiş her nevi arabalar hakkında seyyar teşkilâtı sıhhiye misillu muamele olunacaktır.**

**Ahkâmı mahsusai atıye müstesnadır:**

Münferit veya kafile halindeki Nakliyatı sıhhiye arabalarının yolunu kesen devlet icabatı askeriye lüzum gösterdiği takdirde hamil olduğu mecruhin ve hastagâna her hususta bakmağı deruhte ederek bunları tevkif ve kafiye dağıtabilecektir. Bu arabaların o mevkide vazifeleri hitam bulunca 14 üncü maddede mezkûr şerait dahilinde iade olunacaklardır.

Nakliyata memur ve bu bapta muntazam evrakı hamil bulunan memurin ve müstahdimini askeriye 12 inci maddede mezkûr memurini sıhhiyye hakkındaki şerait dahilinde ve 18 inci maddenin altıncı fıkrasındaki kaydı ihtiyatı dairesinde iade olunacaktır.

Tahliye için hususi bir surette teşkil kılınmış olan bilcümle vesaiti nakliye ile umuru sıhhiyyeye ait işbu vesaiti sıhhiyenin tadil ve ıslâhına yarayan malzeme ve mevad dördüncü fasılın ahkâmına tebaan iade olunacaklardır.

Umum sıhhiyyeye ait olanlardan maada nakliyatı askeriyyeye ait vesait ise koşum hayvanatıyla beraber zapt ve musadere olunacaktır.

Sivil memurin ve tekâlifi harbiye suretiyle alınmış nakliye vesaitinin kâffesi hukuku düvel kavaidi umumiyesine tabi tutulacaktır.

Faşlın sernamesinin tebdilini icap ettiren aynı esbap on yedinci maddenin bizzat metninde değiştirilmesine saik olmuştur.

Birinci ve ikinci fıkralarda komisyon mecruhinin geriye doğru sevk ve tahliyesinde istihdam olunan muhtelif üccins arabaların temamiyle seyyar teşkilâtı sıhhiyeye teşbihi ile bunların zaptı takdirinde haklarında yapılacak muamelenin tesbitini arzu ve murad etmiştir. Teşkilâtı mezkûre hakkında tatbiki icabeden on dördüncü maddenin bahş ettiği maafiyet hesabıyla işbu vesaiti nakliyenin iadesi icap etmekte isede fakat düşman devletin bunları iade olununcaya kadar bilâ tefriki tahliyet meydanı harpteki mecruhini tahliye vazifesinde istihdam edebilmesini tabii görmüştür. Maahaza bu müsaadenin sui istimale uğratılmasından içtinaben bunların uzak mesafelerde istihdamları suretiyle pek fazla bir müddet alkonulmalarına mani olmak için de bu istihdamın esaretin vukua geldiği meydanı harp kısmına hasru tahdidi şayanı arzu görülmüştür.

komisyon daha vazih ve kabili tefhüm bir hale konmak üzere kendisine tevdi olunmuş olan bu maddenin ikinci fıkrasındaki mukavele lâyihası metnini tebdil etti. Ve bunu kısmende esasından tagyir eyledi. Her ne kadar nakliyata memur edilen memurun ve müstahdimini mukavelenamenin dokuzuncu maddesinin birinci fıkrası mucibince memurin ve müstahdimini sıhhiye hak-

kında tatbik olunan ahkâmdan istifade ettirmiş isede bu nakliyatın muhafazasına memur edilecek memurin ve müstahdimini askeriyeyi işbu vazifei hususiyeye tahsis kılınacak efrat miktarının ifrata vardırırlarak mukavelenamenin bu ahkâmından tevellüt edebilecek sui istimale binaen bu maafiyetten istifade ettirmek istememiştir.

Bu maddenin dördüncü fıkrası nakliye malzemesinden bahis olduğundan esas itibariyle duçarı tagyir olmamış isede fakat şeklü tahrir itibariyle evvel emirde faşlın başında kabul edilmiş olan yeni metn ile hem ahenk kılınmak üzere ve saniyen de mütেকaddim fikra için zikr olunduğu veçhile daha ziyade bir vuzuh niyet ve arzusuyle baştan aşağı tebdil olunmuştur.

Beşinci fikra hidematı sıhhiyeye ait olanlardan gayri vesaiti nakliyeyi askeriyenin zapt olunduktan sonra ki eiheti aidiyetlerini tesbit etmektedir. Burada hidematı sıhhiyeye ait olmayan ve mukavelenamenin alâmeti mahsusasını haiz olmayarak meselâ mu'tad sıhhiye tahliye kıtatınca takdir edilmiş olan vasatı miktarı te'cavüz edecek derecede vahim zayıat husulu gibi harbin ba'zı gayri muntazır nikbetli demlerinde muvakkaten ve arızı olarak mecruhinin tahliyesinde kullanılan askeri arabalar mevzuu bahs olmaktadır.

Evvelce hidematı sıhhiyeye ait olan vesaiti nakliyenin esaretden maf olduğu zikredildiği ecilden bu fik-

ra zait gibi görünebilirdede mamafih komisyon umuru sıhhiyeye ait ve mensup olmadığı halde muvakkaten tamamiyle sıhhiyenin emrû idaresine tevdi edilmiş olan bu nev'iden muhtelifülcins arabalar hakkında bir güne tereddüde mahal bırakmamak için müzeyyel izahat i'tasına lüzum olduğu fikrinde bulunmuştur.

Son fıkra dahi yine balâda zikr olunan esbaptan dolayı aynı veçhile tahrir i'tibariyle ufak bir ta'dilata uğramıştır.

..

Bir tahliye kafilesinin dağıtılmasından tevellüt edecek avakıp ve neyici bir vuzuhu tam ile teşhir eden 1906 mukavelenamesi lâyhası muharririne imtisalen bende bu neviden bir icraatın istilzam edeceği oldukça müşevveş tedabiri müteakibe hakkında ihatalı bir lâvha arz edeceğim. Bu ifadatin mukavelenamenin diğer maddelerinde zikr edilmiş olmasına rağmen tekerrürü göze alarak burada meselenin heyeti unumiyesile bir kerre daha arzı mecburi ve elzem ad edildi. Bu yüzden tedabiri nezükreyi tatbika memur olacakların fikirlerinde mesele daha ziyade tenevvür edecektir.

İşte bir tahliye nakliyesinin anası- rı müşekkelesinin akıbeti ahvali ne olacağını arz eyledim. Bunlar sıra ile her veçhi ati aksamdan müşekkel- dir.

a) Hastegân ve mecruhın

b) Me'murin ve müstahdimin

c) Malzeme ve eşya

a) Mecruhlarla hastalar ikinci maddede gösterildiği veçhile muhasım devlet eline düşen seyyar ve sabit bilcümle teşkilâtın mecruhın ve hastegânı misillu esiri harp olacaklardır.

b) Me'murin ve müstahdimine gelince bunların ahvali (1) asıl me'murini sıhhiye (2) zaruri me'murini sıhhiye (3) asker (4) ve ya sivil olduklarına göre mesele değişir.

(1) Me'murini sıhhiye 9, 10 ve 11inci maddelere tebean hiç bir vakit esiri harp ad edilemezler. İmkân hasıl olur olmaz iadeleri mecburidir; maahaza avdetlerine intizaren tercihan milletdaşları veya müttetikleri mecruhinine bakmak üzere vazifelerine devam ederler. (Madde 12)

Zaruri me'murini sıhhiye—ki bundan muntazaman nakliyatı sıhhiyeye tahsis kılınmış efradı askeriye kast olunmaktadır—me'murin ve müstahdimini sıhhiyeden ma'dud olduklarından iade olunurlar.

Komisyon bu nokta hakkında mevzuu bahs vesaiti nakliyenin nevine göre işbu me'murin ve müstahdimin hakkındaki yapılacak muamelede bir fark gözetmiştir. Her nakadar zikr ettiğimiz muamele ve tedabir kara ve nehir yolları vesaiti nakliyesinde müstahdem me'murin ve eşhasa ait olduğu takdirde bunda tereddüde mahal yoksada on sekizinci maddede göreceğimiz veçhile havai

vesaiti nakliyei sıhhiyeye mensup me'murin ve müstahdimine gelince bunların iadesi şeraiti hususiyeye tabidir. Her ne kadar bunlarda esas itibarıyla diğer vesaiti nakliyeye me'mur eşhas misillu aynı vazifeyi ifa etmekte iselerde fakat mumaileyhim daima nakliyatı sıhhiyeye mensup ve merbut kalmıyacaklarından, işte bu maddenin müzakeresi esnasında komisyonu havai vesaiti nakliyei sıhhiyeye me'murin ve müstahdimini hakkında bu maddede bir ciheti tefrik gözetmeye sevk eden esbabı size arz etmiş oluyorum.

(3) Askeri me'murin ve müstahdimin ise kafilenin muhafazasına me'mur kimselerden ibaret olduklarından bunlar evvelki mukavelenamede de olduğu veçhile 12 inci maddenin tazammun ettiği maafiyete dahil değildirler. Binaenaleyh esiri harp ad olunurlar.

(4) me'murin ve müstahdimini mülkiye ise hukuku düvel kavanin ve ahkâmına tabi'dirler. Binaen aleyh bunlar ya serbest bırakılacak veya iade kılınacak ve yahutta muhasım devlet tarafından talep ve istirdat edileceklerdir.

c) mälzeme ve eşya hakkında dahi memurin ve müstahdimin hakkında olduğu gibi bazı gûna fark gözetmek icap etmektedir.

(1) Her ne cins ve tabiatında olursa olsun hidematı sıhhiyeye askeriyeye ve ya mensup olduğu devlet tarafından

musaadesini istihsal ve resmen tanınmış cemiyeti hayriyeye ait olmak şartıyla mälzeme ve eşyayı sıhhiye on dördüncü maddedeki evamir ve ahkâma tabaan iade olunmak icap eder.

(2) Müstemirren teşkilâtı mezburenin tahtı temellükünde bulunan yani mukavelenamedeki alâimi mahsusayı taşıyan arabalar iadesi icap eden eşya ve mälzeme meyanına dahildir. Maahaza bunlar yeddi teshire geçiren muharib devlet tarafından esir düştükleri mevki ve mıntıkada mecruhin nakliyatında istihdam olunabilirsede sair vezaif ve hidematı askeriyede bunların istihdam ve istamallerine cevaz verilemez.

(3) Hidematı sıhhiyeye askeriyeye ve ya cemiyeti hayriyeye ait olmayan arabalar mukavelenamenin alâimi mahsusasını havi olmayacakları cihetle alâmeti mezkûrenin muhafaza ve himayesi tahtında bulunamıyarak koşumlarında dahil olmak üzere zapt ve esir edilebilirler.

(4) Arabalarda dahil olmak üzere tekâlifi harbiye suretiyle derç ve tedarik edilmiş mälzeme ve eşyaya gelince bu kabil mälzeme ve eşya hukuku düvel kavaidine tabi olduklarından bunlar kavaidi mezkûreye tabaan ve sulha kadar tevkif ve ba'dehu derhal iade kılınırlar ve yahutta yeniden tekâlifi harbiye suretiyle alınırlar (kara muharibatındaki kavanin ve adati harbiyeye dair olan Lâhi talimatnamesinin 46, 52, 53, üncü bentleri mucibince)

## MADDE 18

**Sihhi vesaiti nakliye makamında kullanılan havai cihazlar münhasıran mecruhın ve hastagânın tahliyesine memurin sıhhiye ile mâlzemei sıhhiyeyi nakle tahsis kılındıkları müddetçe mukavelenamedeki himayeden müstefit olacaklardır. Bunlar beyaza boyanmış olacaklar ve alt üst satırları üzerinde milli renklerle beraber görünebilecek surette on dokuzuncu maddede mezkûr alâmeti farikayı hamil buluncaklardır.**

**Ruhsatı mahsusa ve katiyeyi haiz olmadıkça ateş hattı ile alel-umum düşman arazisi ve ya düşman tarafından işgal edilmiş olan arazinin ve mecruhların tevzi olunduğu büyük tıbbi menziller ilerisinde bulunan mıntakanın fevkinde uçmak men olunacaktır.**

**Sihhi hava cihazları yere inmek hususunda vukubulacak her ihtara itaat etmek mecburiyetinde bulunacaktır.**

**Düşman arazisine ve ya işgal tahtındaki araziye bu yolda bilmecburiye ve yahutta bittesadûf vukubulacak inmelerde mecruhın ve hastagân ile cihazı havaide dahil olduğu halde memurin ve müstahdimin ve mâlzemei sıhhiye dahi mukavelenamei hazıra ahkâmından istifade edeceklerdir.**

**Ele geçen pilot, telsiz telgıraf mühendisi ve müstahdimini ancak muhasamatın nihayetine kadar hidematı sıhhiyeden gayrı mahalde kullanılmamak şartıyla iade edeceklerdir.**

Bu yeni maddede mevzuu bahs olan mesele evvelce Beynelmîlel bir çok konferanslarda ve bilhassa Salibiahmerin tahtı idaresiade 1923 ve 1925 senelerinde Cınevrede ve 1928 de Lâhıde vuku'bulan içtimalarda mevkii müzakereye konmuş isede buna rağmen Cınevre mukavelenamesi için yeni mevaddan müşekkeldir. Bu son içtimada mes'elei mezkure bütün şumuliyle mevkii mübahese ve müzakereye konmuş isede Salibiahmer mümes-silleriyle hükümet murahhaslarından

müteşekkil bir heyetin salâhiyeti dahilinde olmayan bir ciheti siyasiye olmasaydı mesele tamamıyla hal olmuş olacak idi.

Sihhi tayyareler hakkında bu son mayısta Pariste toplanmış olan birinci kongra umumun müttehiden tasvip ve tasdikına nail olan bir temenni arz ve ızhar etmişti; bu temenniden umuru sıhhiyede istifade ve istimal edilmekte olan bilecümle vesaiti nakliyece iktisap edilmiş hakkı himayenin şimdiden sıhhiye tayyareleri hakkında da te'mini

için Beynelmilel nizamnameler ve bil-hassa Cinevre mukavelesi çerçevesi dahilinde olarak bunların maafiyetleri hususundaki ahval ve vaziyetlerinin bir an evvel tayini talep olunmuştu.

Keza bu hususta bu mühim ve ız-tırap aver meseleyi en hurde nokatına varıncaya kadar mükemmel en ve tamamen canı olarak kâtibi umumimizin yapmış olduğu şayanı takdir talimatname lâyihasını dahi zikr etmek icap eder; bu mutalâanamede sıhhi tayyare bahsi pek akılâne ve müdebbirane bir surette tetkik ve tanzim kılınmış. Buna binaen bu günkü konferansın sıhhi tayyare meselesi hakkındaki hüküm ve kararını vermesi icap etmekte idi.

Fakat ne vesile ile meseleyi mevzuu bahs ittihaz edebilmeliydi? komisyonun hava harbi hususunda, Lâhidedeki muharebei bahriye meselesinde yapıldığı veçhile, meseleyi tanamiyle ihtiva eden tam ve mükemmel bir mukavelename vücade getirebilmesi yani meseleye Cinevre mukavelenamesinin bütün kavaid ve ümdelerini teşmil ve tatbık eylemesi icap etmekte idi. İşte bu mütalaa konferansımızın fihristi müzakeratına ehemmiyeti esasıyeyi haiz bir madde ilâvesiyle zaten pek ağır olan programına ağır bir yükün daha tahmilini icap ettirmekte idi. Bu şerait dahilinde komisyon muharebei havaiye hakkında vaz'ı icap eden Beynelmilel kavanin ve ahkâmın tanzimini gayrı muayyen ve her halde oldukça uzak olacak bir zamana at-

maktan ise mukavelenameye şimdiden bu ana kadar sair gûna vesaiti nakliyei sıhhiyenin müstefit oldukları kavaidi esasıyeyi hava cihazlarına da teşmil edecek bir kaç kaide ithal edebilmeği daha muvafık buldu. Bu tarzı hareketiyle de kendisi için çizilmiş olan tadil programının yani 1906 mukavelenamesinin ıslah ve ta'dili haddinin haricine çıkmamış oldu.

Bu tarzı tefekkürde derakap ikinci bir mesele ihdas etti; acaba meselenin ahz ettiği şeklü neticeyi bizat mukavelenameye sıkıştırmak mı lâzımdır; yoksa müstakbel tetkikat ve mütaleata sümmededarik bir esas teşkil etmek üzere mezkûr mukavelenameye müzeyyel bir mülhak mukavelename tanzimi daha müreccah mı idi?

Komisyon sıhhi tayyareler hakkındaki münazarada mütevaliyen zuhur ve yekdigirini te'yyid eden bilcümle mesail karşısında meseleyi bir tali komisyona havale etti.

Bu mahdudül aza komisyonda vukua gelen umumî münakaşat neticesinde: Cinevre mukavelenamesini tetkik ve tashihe memur bir konferans için sıhhi tayyareler meselesini tetkik etmeksizin dağılmak artık mümkün olmadığından meselenin metni mukavelenamede zikri ve bu metn derununa ithali muvafık olacağı kararına vasil olundu.

Konferans her şeyden başka ihtisası hricinde bir teknik cihetinide haiz bulunan meselenin bütün vücuhunu

şamil tam ve mufassal bir talimatname yapmaktan sarfı nazarla bu baptaki ahkâmın hey'eti umumiyyesinin memurun müstahdimin, malzeme ve bizzat cihazın kendisini ve şeraiti arziyyenin aidiyetine nazaran mukavelenamenin muhtelif maddelerine dağıtıldığını görmektense bunların kâffesini bir madde de teksifin daha faideli olacağına hükmetti. Ve bu maddeyi nakliyatı sıhhiyeye müteallik olan beşinci fasla ithâl ederek bu suretle sıhhi alet makamındaki tayyarenin kendisine bir askeri taarruz aleti haline tebeddül etmek iktidar ve kabiliyyetinin atf ve isnadından naşı maruz kaldığı tenkidatı hiçe indirmek istedi.

Keza işbu vasıtai nakliyyei sıhhiyeye verilecek ismide bilmünakaşa (*avion*) tabiri diğer nakliyyatı havaiyye eşkâlini camî olmadığı ve (*aeronef*) ise bazı memleketlerde kabili sevk balonlara tahsis kılınmış bir tabir olduğu cihetlerle nâna itibariyle daha umumî ve şamil bir ıstılâh intahap ve kabulunu bittercih zarafetten arı olmasın rağmen (*cihazı havai*) tabirini tasvip etti.

Birinci fıkra cihazın ciheti sıhhiyeye ait ve mensup olduğunu ispat ile mukavelenin bahs ettiği muafiyetten istifade etmesi için ne gibi teminatı haiz olacağını göstermektedir.

İkinci fıkra askeri bir tayyareyi sıhhi tayyareden tefrik ve onu uzaktan bu sıfatla tanıtarak gerek yerde ve gerek havada her türlü yanlışlığa mani

olacak çare ve vasıtaları irae etmektedir.

Üçüncü fıkra sıhhi cihazlar için pek mühim bir noktadan yani onun meydan harpteki sahai tayranından bahisdir. Keyfiyyetin bu ciheti mukaddema arz ettiğim mütaleat ve tetkikat esnasında da ariz ve amik tezekkür edilmişti. Tali komisyon meselenin bu cihetin halini pek pürüzlü olması itibariyle orduların erkânı harbiyye heyetlerine terk ederek sükûtle geçiştirebilirdi; ve hatıta hututu harbiyye üzerindeki uçuşları alâkadaranın mesuliyetine bırakılırdı; fakat birincisi işbu madde hakkında yapılmış olan talimatnameyi kâmilten hükümden iskat edeceği ikinciside evvelâ pilotları serbestii hareketlerinde muhayyer bırakacağı saniyen de kı'ata Salibiahmer alâmeti farikası üzerine ateş etmeye müsnade ederek onları bu itiyada sevk etmek gibi şayanı teessüf ve katiyen içtinap edilmesi lâzım ahvale sebebiyyet vereceği cihetlerle bu her iki tarikî hal de komisyonca vahimülâkıbe göründü.

Bunun üzerine sahai mübarezenin bazı menatıkı üzerinde uçmağa tahdit etmek suretiyle üçüncü bir tarikî hal ihtiyar etmek kararını ittebaz etti. Arz ve taktim kılınan formül komanda hey'etinin ve gerekse umuru sıhhiyyenin hoşnudiyetini mucip şekildedir. Fihalkıka sıhhi teknik itibariyle cihazı havainin vazifesi sarıh bir surette taayyün etmiştir; evvelce iddea edildiği veçhile sıhhi tayyarenin vazifesi meyda-



ni muharebede terk edilmiş ve kaldırılmış mecruhini taharri zımında ileri hat ve mıntakalarda keşfiyyatta bulunmak değildir ; heyeti sıhhiyenin bu vazifeyi gördürecek diğer bir çok vesaiti vardır ; bundan maada komanda heyetinin hiç bir vakit bir cihazı sıhhihinin hamil olduğu Salibiahmer alâmeti farikası tahtında gözünün önünde tarassutta hulumasına rıza göstermesi ve onu tecavüzden masum bulundurmasını kabul etmesine imkân yoktur.

Cihazı havaii sıhhi artık bir vasıtai nakliyyeden başka bir şey olmayıp meydana harpte naçiz bir nakilden ibaret yani tahliye hususundaki te'sir ve kudreti, ahvali eyi bir şeraiti ameliyye dahilinde serî bir müdahalei cerrahiyyeyi istilzam eden ağır yaralı mecruhin gibi bir kısmı kalil ve mümtazın tahliyesine münhasır ve mahduttur. O halde cihazın süratle geriye nakli tahliyesi icab edenlerin tayini için cerrahi noktai nazardan usûl ve kaidei lâzimesi tahtında tefrik ameliyesinin icra kılındığı teşkilâtı sıhhiye canibinde bulunması iktiza etmektedir. İmdi yaralıların tefrik ve tevziine mahsus olup tesmiye ve tevsimi ordularını göre tebeddül eden işbu teşkilât umumiyetle ateş hattından 10 ilâ 15 kilometre uzakta te'sis olunduğundan binaenaleyh bunlarında ancak bu teşkilâtın fevkına kadar tayranına müsaade olunabilirdi.

Daima salifüzzikir esbaptan dolayı keza düşman arazisi ve yahut düşmanın tahtı ısgalinde bulunan arazi fevkinden,

bu arazi adaları ihtiva veya gayri muntazam surette girinti ve çıkıntıyı havi olmak gibi istisnai halât arz edeceği hesap edilerek, tayran men edilmiştir.

Keza heyeti murakhasadan bazıları istikbalde taharri edilebilmesi muhtemel arazinin sathı üzerinde yüksekliğin arz ettiği derecei ehemmiyet hasebiyle tayranın derece irtifamında tahdit edildiğini görmek arzusunu izhar etmişlersede tali komisyon mukavelenamenin çerçevesi haricinde ve teknik nevinden olduğu cihetle bu hususi noktayı nazarı itibare almamıştır.

Dördüncü fıkra vukubulacak her bir ihtara karşı cihazı havaii sıhhiye yere inmek mecburiyye ini tahmil etmektedir. Tali komisyon pilota verilecek emrin bu noktayı kendi dairei salâhiyyeti dahilinde görmediği ve bundan dolayı Cenevre mukavelenamesi metnine giremeyeceği cihetle bunun hangi vasıtaya müracaat edilmesi lâzım geldiğini tayin ve irae edemiştir.

Beşinci fıkra evvelki fıkra mucibince ve yahutta cihazın işleminde vukua gelecek her hangi bir arıza ve bozukluk hasebiyle yere inmek mecburiyyetinde kaldığı takdirde cihaz ve rakiplerinin maruz kalacakları ahvali tanzim etmektedir. Mecruhın ve hastegân memurin ve müstahdimin ile cihazı sıhhi zaten mukavelenamede mevcud ve muharrer şeraiti tathikiyye dahilinde bulunduğundan bu meselenin sureti

halini temin edecek düsturun tertibi hiç bir müşkilât arz etmemiştir.

Fakat cihazı kullananların ve bunların arasında tayyarenin taşımakta olduğu kıymetli hamuleyi nereye boşaltacağını tayine hadim vesaiti muhabereyi temin eden telsiz telgraf aletini işletenlerin ahvali bunlara mukis olabilir miydi ?

Heyeti murahhasadan bazıları tayyareyi kullananların da hal ve vaziyetleri on yedinci maddenin üçüncü fıkrasında mezkûr diğer vesaiti nakliyei sıhhiye memur ve müstahdimine müşabih olduğundan aynı veçhile muamele görmesi arzu ve temennisinde bulunmuşlar ve bunlarında iadelerini mecburî görmüşlerdir. Fakat diğer cihetten tayyare pilotluğunda müstahdem olanlar her memleket tarafından tastik olunduğu üzere ehemmiyeti asliyeyi haiz ve bunların miktarları mahdut ve bulunmaları müşkül olduğu cihetle daima müstemirren sıhhi tayyarelerin sevkine hasru tahsis edilmeleri mümkün olmayıp münavebe ile hem sıhhi ve hemde askeri tayyareye memur edilmeleri müstebat değildir. Bu halde bu gibi müstahdiminin iade edilemeyeceklerinden ve hiç olmazsa iadelerinde müşkilât gösterileceğinden ihtiraz edilmezmi ve ba husus pilotlar yetiştirilmeleri icabı bir çok teferruâtı görmek itiyadında bulduklarından bunların iadesi düşman için bir zararı mucip olmaz mı idi ?

Tali komisyon birinci sıhhi tayyare

kongrası tarafından vukubulmuş olan bir talebe tevfikân şu yolda ilk bir teklif arz etti ; cihazı havai düşmanın işgal ettiği araziye inmek mecburiyyetinde bulunduğu takdirde pilotlarla tayyarede kullanılan müstahdimin ancak muhasamanın sonuna kadar kıtat veya teşkilâtı sıhhiye haricinde hiç bir yerde ifayı hizmet etmeyeceklerine dair kat'î bir taahhütname imza etmek şartıyla iade edileceklerdir

Birinci komisyon bu formüle iştirak edecek gibi görünüyordu isede bu suretle yazılmış hususî bir taahhütname nin imkânı icrası ve kabiliyeti ihticaciyyesi olup olmadığı hakkında bir çok heyeti murahhasalar tereddüt gösterdiği gibi bir kısımda keyfiyeti bir kerre mensup buldukları hükûmete danışmak münasip olacağını beyan ettiğinden keyfiyet yeniden komisyon tarafından müzakere edilerek son içtimanda atideki kararı ittehad etti.

Pilot ve telsiz telgraf mühendisi ve müstahdimleri ancak muhasematın nihayetine degin hidematı sıhhiyeden gayri mahalde kullanılmamak şartıyla iade edileceklerdir. Binaenaleyh on sekizinci maddenin son fıkrasının havi olduğu taahhüdün cihazı sıhhiyi zapt eden devlet tarafından ne suretle istihsâl edilebileceğinin tayini artık ümid edilemezki yakın bir istikbalde toplanarak havai harp için bir düstur vücuda getirmeye memur edilecek konferansa aittir.

## ALTINCI FASIL

## ALÂMETİ FARİKA

## MADDE 19

İsviçreye karşı bir nişanei hürmet olmak üzere hükûmeti müttehidinin milli renklerinin aksü tebdilile husule gelmiş olan beyaz zemin üzerine kırmızı salipten müşekkel arma alâmeti ordulardaki hidematı sıhhiyenin işaret ve alâmeti farikası olarak ipka edilmiştir.

Maahaza ötedenberi alâmeti farika olarak Salibiahmer yerine beyaz zemin üzerine hilâliahmeri ve yahutta şiri hurşidi suruh'u kullananlar için bu işaretlerde mukavelenamei hazıraya ithal ve kabul olunmuştur.

Bu maddenin birinei fıkrası 1906 mukavelesinin muadil maddesindeki metni aynıdır.

İkinci fıkra ise temamiyle yenidir; komisyon bu fıkrayı kabul etmekle bir çok heyeti murahasalar tarafından arz olunan bir temenni ve talebi tatmin ve bazı yerlerde zaten bilfiil mevcut olan vaziyeti mevkii meriyete vaz ve tesbit etmiş oldu.

Gerek Salibiahmer, ve gerekse Hilâliahmer ve gerekse Şiri Hurşidi surh'u olsun beyaz zemin üzerinde olan işbu işaretler fimabaat bitaraflik ve asarı şefkat alâmetidir.

Bundan mada hususu mezkûr bitaraflik timsalinin umumen yeknesak bir şekilde bulunması hakkında bazı devletlerin kuyudu iltiraziyesini kabul

etmiş olan 1907 Lahî konferansında evvelce arz olunmıstı. Maahaza komisyon mukavelenamedeki alâmetin vahdetinin mümkün mertebe muhafaza edilmesi mukavelei mezkûrun umdelelerini za'fa duçar ve kıymeti maneviyesini haleldar edecek teşevvüşattan içtinaben kabul etmiş olduğı işbu muğayeretin istisnai olarak kalması arzusunda bulundu. Bunun için 1864 de vücuda getirilen eserin banilerinin takip ettikleri tasavvurat ve amalin alâimi mümeyyizesi olan timsalin işbu vahdetini mümkün mertebe bila tagyir muhafaza etmekle beraber mecrâhin ve hastagâne azanî derecede himaye bahş olacak bir düstur da kabul etmiş oldu.

## MADDE 20

İşbu alâmet bayrak ve pazubentlerle umuru sıhhiyeye ait bilcümle mâlzeme üzerine salâhiyettar memurini askeriyenin müsaadesi tahtında vaz ve talik olunacaktır.

Evvelki maddeye ilâve edilen fıkrai mütemminenin kabulünün istilzan ettiği şekli bir tevafuk müstesna olmak üzere bu maddenin muhtevasında başka hiç bir tebeddülât icra edilmemiştir. 1906 da olduğu vechile komisyon burada da bir metne ithal edilecek tafsilât ve teferruatın kesret ve vefretî yüzünden husule gelebilecek

nisyan ve hatayadan tevakkî arzusuyla üstüne işaret konması icap eden şeylerin tadadından nükûl ve içtinap etti. Burada bilhassa asıl mühim olan cihet üzerine işaret vaz olunacak mâlzeme hakkında evvelce memurini askeriyenin müsaadesi istihsal ve bunların tayin ve tahdit olunması keyfiyetidir.

## MADDE 21

**Dokuzuncu maddenin birinci fıkrasıyla onuncu ve on birinci maddeler mucibince mazharı himaye olan memurin ve müstahdimin sol kollarına memurini aidei askeriye tarafından temhir ve tastik olunmuş alâmeti farıkayı havi bir pazubent takacaklardır.**

**Dokuzuncu maddenin birinci ve ikinci fıkrasındaki memurin ve müstahdimin ya tezkerei askeriyelerine verilecek bir meşruhattan ve ya hususî bir vesikadan ibaret bir hüviyet varakasını hamil bulacaklardır.**

**Onuncu ve on birinci maddelerde mezkûr ve elbisei askeriyeyi lâbis olmayan eşhas salâhiyettar memurini askeriye tarafından verilmiş ve mumalleyhimin sıfatı sıhhiyesini musaddak fotoğraflı bir hüviyet şahadetnamesini hamil olacaklardır.**

**Her bir ordunun hüviyet varakaları yeknesak ve aynı biçimde olacaktır. Memurin ve müstahdimini sıhhiye hiç bir suretle alâmetlerinden ve nede zatlerine mahsus hüviyet varakalarından mahrum edilmişlerdir. Zayi olduğu taktirde bunların nüshai saniyelerini istihsal etmek hakkını haiz olacaklardır.**

Bu madde bir ehemmiyeti esasiyeyi haizdir. Zira esnayı harpte memurin ve müstahdimini sıhhiyeye bazı güne imtiyazat bahş eden mukavele maddelerinin kendilerine tatbık olunmasına iddeayı hak edebilmek için

bunların ne gibi vesaiki hamil olmaları lâzımgeldiğini irae etmektedir.

Bu maddenin sureti tahriri tamamıyla tecdit olunmuştur. Çünkü komisyon 1906 mukavelenamesindeki metnin bu maddede gösterilen muhtelif

sınıflara mensup memurin ve müstahdimini sıhhiyeyi lâzımgeldiği derecede vezahatle tefrik edemediğine zahip bulunmakta idi.

Birinci fıkra halâskârı olduğu memurin ve müstahdimini sıhhiyeyi umum nazarında tebarüz ettirecek âlâmeti farkıyâi haiz pazubentten bahsetmektedir. Keza bunun sol kola takılması çabucak ve kolayca çalınmasından tevellüt edecek mehazire mahal kalmamak içinde bilhassa eyice rapt ve tesbit edilmiş olması lâzımgeldiğini göstermektedir. Kezâlik burada mezkûr pazubentlerin usulü dairesinde verilmiş olduğunun tasdiki içinde memurini asker yenin müdahalesine lüzum gösterilmektedir. Binaenaleyh bu fırkânın müeddasından ge ek umuru sıhhiyeyi askeriye ve gerekse usulü veçhilâ tanınmış muavenet cemiyetleri ve ya muavenet için müsaadei mahsusayı haiz olan bitaraf bir memlekete mensup muavenet cemiyetlerine ait olsun asıl memurin ve müstahdimini sıhhiyenin bu pazubendi hamil olacağı ve bilakis dokuzuncu maddenin ikinci fıkrasında gösterilen muavin memurin ve müstahdimini ise bunu taşımalarına uüsaade olunmadığı anlaşılmıştır.

..

Mukaddema beyan ettiğim veçhile matlup teminatı takviye ve başkalarının o makama ikame olunabilmesinden veya usülsüz bir surette bu vazifeyi temellük eyleseninden içtinaben bu pazubentlerin tevdi olunmuş olduğu me-

murin ve müstahdiminin hüviyetini ve sıfatı sıhhiyeyi haiz olduğunu vazıhan ispat eden vesaiki hamil olması icap eder.

Komisyonca bu hususuda memurin ve müstahdimini askeriye ile muavenet cemiyetlerinininkiler arasında bir fark göstermek lüzumlu görüldü. Filvaki sıhhiye memurin ve müstahdimini ve yahut ta muavin hastabakıcı tezkerecileri bunları tedarik eden kı'tata mahsus askeri üniformayı lâbis bulunmaktadırlar. Bu üniforma zaten bir medarı teminatıdır; bundan mada bu askerler, her vakit derununda vaziyeti askeriyelerini muallin, gerek daima ve gerek muvakkaten umuru sıhhiyeyi ifa ettikleri hidemat ve vezaifi hususiyeyi mukayyet olmak üzere musaddak meşruhatı mahsusayı havi, bir cüzdan veya bu makamda vesaiki resmîyeyi hamil bulunurlar. Bilâkis muavenet cemiyetlerine ait memurin ve müstahdiminin ise üniformaları olmadığı gibi olsa bile askeri bir üniforma olmayıp yani ancak lâbis ve humilinin sıfat ve mensubiyeti bir zan tevhit edebilir ve bu sebeple teminat ve itimat bahş sayılamaz. Komisyon bu sınıf memurin ve müstahdimini sıhhiye için verilen, o şahsın hakiki olarak hüviyetini tayine medar olacak surette bir fotoğrafla mücehhez bir vesika talep etti. Harp esnasında hututu veçhiye fevkalade bir surette tahavvüle dıçar olacağı cihetle halbuki parmak izi lâyetegayyer ve her ferdin parmak izi sırf kendisine mahsus olduğundan bir çok murah-

haslar tarafından fotoğraftan daha emin bir surette hüviyet tayinine medar olmak üzere parmak izleri basılmasının kabulüne dair bir teklifte bulunmuşlardır.

Bundan mada parmak izlerinin alınması fotoğrafa nisbetle daha sehil ve seri olabilmektedir. Fakat diğer murahhasların bu telkinatı red ve iptâl ettiren itirazlarında serd ettikleri ahlaki, şayanı hürmet ve haizi hususiyet sebepler huzurunda komisyon inhinaya mecbur kaldı.

Dördüncü fıkroda komisyon bunların sıfatı sıhhiyelerinin murakabesini teshilen tayini hüviyete medar olacak vesaitin yeknasak ve her milletin ordusunda aynı şekilde olması keyfiyetini tebeyyün etti ; ve müzakerat esnasında hususu mezkûr hakkında Beynelmilel Salibiahmer Komisyonunun teşebbüsü ile Cinevre de icrai vazife eden mälzemei sıhhiye istandarizasyon komisyonunun ifa edeceği mühim vazifeyi takdir etti.

Mezkûr komisyon konfransın maksat ve niyeti dahilinde mukavelenamei hazıraya iştirak eden bütün devletlerin memurin ve müstahdimini sıhhiyeleri için mecburi olabilecek defter, cüzdan veya varaka gibi bir hüviyet vesikası teşkilinin kati surette kabulüne isâl edecek surette evvelce başlanmış olan tetkikata ve mutalenta devan edebilecektir.

Komisyon mukavelenameye ziyai veya gayubeti takdirinde hüviyet ve-

sikası makamında kaim olacak şey hakkında son bir fikra ilâvesi lüzumu hükmü kararında bulundu. Son muharebeden hasıl olan tecrübeler bu neviden birçok vak'alarda esir düşen sıhhiyelerin mensubiyet ve sıfatı sıhhiyelerini isbata kadir olmadıklarını gösterdi.

Harbe müteallik esbap dolayısıyla işbu hüviyet vesaikını kendilerine tevdi etmiş olan memurinin ademi mevcudiyetinden naşi kendileri için mezkûr vesaikın nüshai saniyelerini tedarike imkân kalmadığından bu keyfiyet mumaileyhimin harp esiri olarak kalmalarının mucip olmuştur.

Yirmi birinci maddede bu son ahkâmın kabulü bu boşluğun imlâsı fikrine mâtuftur. Tetbiri mezkûr bizzat memurin ve müstahdimini sıhhiyenin menfaatine olarak ittihaz edilmiş olup bu sayede mumaileyhimin hakları olan himayenin temini bir kat daha takviye edilmiş oldu.

Yirmi birinci maddeye müteallik tefsirata hitam vermeden şunu da zikr edeyim ki : komisyon Beynelmilel komitanın taktim eylediği projenin ikinci fıkrasında pazubentleri tembir ve tevzi etnege mezun memurini askeriyeyi muhariplerin müteakabilen birbirine bildirmesi hususunun mecburi kılınması hakkındaki maruz teklifatını kabul edememiştir.

Filha kika bir memur askeri kendi

ef'al ve imzasından mes'uldür; ve mes'ul olmalıdır.. Bundan başka bir muharebe esnasında teklif olunan tetbirin filen tatbiki birçok müşkülâta müsâdîf olacaktır. Muhasematın iptidalarında teşkilâtı merkeziyeden biri bunları tevdi ve itaya memur edilebilse de bilahare mütaharrik bir harpteki harekâtı askeriyeye esnasında ve bhusus büyük bir ordu mevzubahs olduğu taktirde memurin ve müstahdimini sıhhiyenin hâl ve vaziyetini tanzim için bu gibi

teşkilâtın lâzım olduğu derece bir suratla yetişmesi imkânı olmadığından bir çok memurinin pazubent tevzi ve itasına ait tedabirin temini icrasiyle tavzif edilmeleri icabatı zaruriyedir. Komisyon mukavelenin diğer maddelerinde olduğu gibi burada da filen tatbikatındaki ademi imkândan dolayı birçok defalar nakz ve ihlâl tehlikesine maruz kalacak bir emir ve hüküm ithalinin şayanı arzu olmadığını tasdik ve teslim eyledi.

## MADDE 22

**Alâmeti farika olmak üzere işbu mukavelename ile kabul edilen bayrak ancak memurini askeriyenin müsaadesi tahtında masuniyetleri lâzım gelen teşkilât ve müessesat tarafından çekilecektir. Mezkûr bayrakla beraber tarafı muharibe ait millî bayrağı tarafı mezkûre men-sup sabit müessesatı sıhhiye çekmeğe mecbur, seyyar teşkilâtı sıhhiye ise çekmekte muhayyer tutulacaklardır.**

**Maahaza düşman eline düşen teşkilâtı sıhhiye bu hal ve mevkide kaldıkları müddetçe işbu mukavelename ile kabul edilen bayraktan gayri bir bayrak keşide edemeyeceklerdir.**

**Trafeyni muharibeyn her gûna ef'ali tecavüziyenin imkânı husulüne mani olmak üzere teşkilât ve müessesatı sıhhiyeyi irae eden alâmeti farikanın icabatı askeriyenin müsâdesi nisbetinde kara, hava ve deniz kuvvetleri tarafından aşîkâr surette görünebilecek bir surette olması için tedabiri lâzıme ittihaz edeceklerdir.**

İlk iki fıkranın tahririnde yeni olan on dokuzuncu madde ile hem'ahenk olmak üzere şeklen icra kılınmış bazı tadilattan mâda 1906 daki sureti tahrirde bir tebeddül icra edilmemiştir.

Komiseon burada şu umdei esasiye-

yi derhatır etmiştir: himaye temin eden işbu alâmeti farikanın istimali memurini aliyenin rızasına tabidir. Bu suretle komisyon mukavelename alâmeti farikasıyla teveih olunan himayenin kıymetini tenkis edebilecek sui istima-

lattan tevâkki etmek istemiştir. Her hangi bir teşkilâtın ve hatta efradı hususiyen'in bile, mecruh veya hasta-gânın tedavisini der'uhte ettikleri zaman bu husustaki niyet ve maksadı hakikîlerinin ne olduğu bilinemeyeceği cihetle, beşinci maddede mezkûr suhuletlerden birine nail olmak için bu alâmeti farikadan istifade edebilmelerine pekte lûzum yoktur.

O halde teşkilât ve müessesatı sıhhiye yalnız mukavelenamede mezkûr bayrak tarafından irae ve işaret olunarak bu sayede bunların himaye ve masuniyetleri temin ve tekeffül edilmiş oluyor. Fakat 1864 ve 1906 mukavelenamelerindeki ahkâm hilâfına olarak buna milli bayrağın raptı artık okadar mecburi sayılmıyor. Artık iki bayrağın yan yana çekilmesi mecburiyeti sırf müessesatı sabiteye münhasır kalıyor. Bunlar eğer memurini askeriyece bir mahzur görülmese yani bundan bir hattı müdafaanın istikameti gösterilmiş olmak ve yahut muhasım tarafın ateş tanzimine ve ya havai bombalarına bir işaret noktası makamında tulumak gibi kıtaat için netayici müessife husulü melhuz olmadığı taktirde seygar teşkilât tarafından da çekilebilecektir.



Teşkilât ve müessesatı sıhhiyenin işaret edilmesi keyfiyetinin kemali bedahetle müessir ve semeredar olması için bunların kara ve hava kuvvetleri tarafından aşikâr surette görülebilecek bir

surette olması lâzımgelmektedir. bu günkü günde mukaddema olduğu gibi adı filamalarla iktifa olunamaz. Erazi üzerine ve damlara ve hatta vagonların örtülerine bile beyaz zemin üzerine kocaman kırmızı salıp ve ya hilâller resm etmeğe alışmalıdır.

Komîsyon bu madde hakkında hususi bir fikra tanzim suretiyle mukavelenamenin nakzu ihlâline bais vekayim tekerrürü hudusundan ve alehusus işareti kâfi derecede kabili rü'yet olmayan sıhhi mevaki' üzerine ateş edilmesinden içtinap edilmesi arzusunda bulunmuştur. Bu bapta kabul olunmuş olan metn komisyonun bu fikrayı dercine saik olan esbabı vazihan gösterir. Fakat emr ve tavsiye olunan tedabir binnefis aliyülala derece'e olmakla beraber birinci fıkrada irae olduğu üzere icabatı askeriyece tabi olduğu unutulmamalıdır. Vesaiti ziyaiyye ile geceleyin dahî işaret edilmesi hususu ittifakı ara ile kabul olunmamıştır. Hülâsa evvelcede olduğu veçhile bir teşkilâtı sıhhiye muhasım tarafın eline düştüğü takdirde bu mevki ve vaziyette kaldığı müddetce milli bayrağını kullanamayarak yalnız kendisine himaye temin eden mukavelenameninkini istimâl edecektir.

Bilâkis düşman arazisinde bir hastahane müessesesini işgâl eden bir muharip burada mukavelenameye ait bayrağa terfikan kendi milli alâmetinide rekz etmek mecburiyyetindedir.



## MADDE 23

On birinci madde mezkûr şerait tahtında ibrazı hidemata mezuniyet istihsal etmiş olan bi taraf memleketlerin teşkilâtı sıhhiyeleri mukavele name mucibince kabul olunan bayrakla beraber hizmetinde bulunduğ muharip tarafın millî bayrağında çekmeğe mecburdur.

Bunlar muhariplerden birine vazifei muavenette devam ettikleri müddetçe aynı suretle kendi millî bayraklarında çekmek hakkını haizdirler.

Evvelki maddenin ikinci fıkrası ahkâmı bunlar hakkında da caridir.

Evvelki maddede ordu tarafından kullanılan teşkilâtı sıhhiye ve ya umuru sıhhiyei askeriyede ifayi hizmet ve muavenet eden muavenet cemiyetleri zikr olunmuştu. Maddei hazıraya mavzu' teşkil eden mesele ise bitaraf bir memlekete ait muavenet cemiyetleri tarafından vücuda getirilen teşkilâta mütealliktir. Bunların mukavele name bayrağına teşrik ve terfîk edilecek millî bayrak hangi bayrak olacaktır?

Mukaddema meselei mezkûre kara ve deniz muharebeleri noktai nazarından bir çok itirazata uğramış ve muhtelif şekil ve surette hal olunmuştur. 1906 mukavele namesi müzakeratı bu bapta münaziün fih noktaların uyardığı alâkayı irae etmektedir. Bu hususa dair olan raporun tefsir ve izahnamesi pek belîg ve talakatlıdır. Hakikati halde mezkûr raporda şu cümlelere tesadûf etmekteyiz :

(Mademki her hangi bir muharip taraf teşkilâtı sıhhiyesi meyanına dahil olmuş bir seyyar hastahanenin hizmet ve muavenetini ve muhasım tarafa kar-

sı onun mesuliyetini kabul ile üzerindeki hakkı murakabesini icra etmektedir. Binaenaleyh yalnız anı millî bayrağı bu müessesese üzerinde temevvûç etmelidir. Halbuki muharebatı bahriyede keyfiyet bu merkezde olmayıp burada bitaraf bir memlekete mensup olan hastahane gemisi her nakadar Lâhi mukavele namesinin dördüncü maddesi mucibince bazı muayyen hususatta muhariplerin hükmü nüfuzuna tabi isede açık denizde ifayi vazife etmekte ve istiklâline sahip bulunmaktadır.) (1906 fezlekesi sahife : 963) Bunun üzerine 1906 mukavele namesinin yirmi ikinci maddesine ithal ettiği ahkâm ile bitaraf bir teşkilâtı sıhhiyenin mukavele nameye ait bayrak ile beraber muavenete geldiği memleketin millî bayrağını çekeceğini takarrur ettirerek bu alâmeti tefrîk meselesini vazı' ve esaslı bir surette hal ve fasl etmiştir. Mevcut konferansta aynı kararı kabul eyledi isede mahaza bir çok murahhaslar bitaraf memlekete mensup bu nevi cemiyetlerin teşkilâtları için tek-

liflerini pek musip mülâhazatı maneviyeye ve bilhassa bu cemiyetler tarafından, her nakadar bir şefekati insanîyetkârane saikasıyla ve rızayı zatiyelerıyla bir ecnebi devlet sancagının taht idarsine dahil olmuşlarsada duyulacak hissi zatı vatanperveraneye ibtina ettirerek bizzat kendi milli bayraklarında çekmelerini talep ettiler.

Komisyon bu tadil ve ıslahı kabul ederek yirmi üçüncü maddenin ikinci fıkrasına ithal etti.

Maamafih bu gibi bir teşekkül muhasım tarafın eline düştüğü takdirde ancak mukavelenamenin bayrağından başka bir şey talik edemeyeceği kaydı ipka olunmuştur.

## MADDE 24

**Beyaz zemin üzerine Salibichmer alâmetli ve Salibiahmer veya Cinevre Salibi kelimeleri gerek esnâyi harpte ancak mukavelename mucibince mazharı himaye olan teşkilât ve müessesatı sıhhiye me'murin ve müstahdimin ve mâlzemeyi himaye ve irae etmek için kullanılacaktır:**

**Keza ondokuzuncu maddenin ikinci fıkrasında mezkûr alaemetlerde [\*] Bunları isti'mâl eden devletler tarafından aynı maksata hasr olunacaktır:**

**Bundan mada onuncu maddede mezkûr gönüllü muavenet cemiyetleri dahi memleketin kavanin ve nizamatına tevfikân vakti sulhte insanîyetkârane faaliyet ve icraatlarında mezkûr alâmeti farikayı kullanabilmek salahiyetini haiz olacaklardır:**

**İstisnai bir suretde olarak (Hilâliahmer, şiri hurşidi sürh) Millî cemiyetlerinden birinin müsaadei mahsusasıyla münhasıran hasta ve mecruhları meccanen tedavi edecek hususî muavenet mevkiyelerinin bulunduğu yerleri irae için dahi vakti sulhta mukavelenamece kabul edilen alâmeti farika kullanıla bilecektir.**

Bu maddenin birinci fıkrası 1906 metninin aynıdır. Hulâsa bu mukavelenameye mahsus isim ve alâmetin ihdas olunduğu maksat ve gayenin husulü haricinde hiç bir yerde kullanıl-

mayacağı hakkındaki mütekaddim maddelerin bir neticesinden ibarettir.

Yeni olan ikinci fıkra ise ondoku-

[\*] Yani Türkiye cümhuriyeti ve saire için Hilâliahmer ve İran için şiri hurşidi sürhu İran alâmetleri

zuncu maddede itte haz olunan mukar-  
reratla münasebettardır.

Üçüncü fıkra dahi yeni olup vakti  
harpte umur ve teşkilât ile umuru sıhhi-  
yei askeriyenin emri altına girmeğe  
mezun olan muavenet cemiyetlerinin  
vakti sulhte dahi hasrı nefis etmiş ol-  
dukları vazifei şefekat ve insaniyeti  
ifaya devam edebileceklerine dairdir.

Komisyon bu cemiyetlerin her nevi  
muavenet sahasında mesaibi beşeriye  
karşı ifa ettikleri mühim vezaif ve hi-  
dematı taktir etmek istemiştir. Bunla-  
rın vakti sulhte ihzar ettikleri faaliye-  
tin inkişaf ve icrası esnasında alâmeti  
farikayı istimâl etmeleri caiz olacağına  
karar vermekle beraber bu bapta ifrat  
ve sui istimale varmaktan tevekki ve  
içtinabın da muvafık olacağını düşün-  
erek bu maksatla işbu cemiyetlerin vakti  
sulhte bu alâmeti istimallerinin milli  
turuku kanuniye ile tanzim edilmesi  
gibi açık bir kapu bırakmıştır.

••

Komisyon yirmi sekizinci madde  
ahkâm ve mevaddının münakaşası mü-  
nasebetiyle kendilerine işaret olunan  
ve şimdiki hâlde bizi işgal eden me-  
sele ile sıkı bir alâka ve münasebeti  
bulunan bir vaziyeti de hâl ve tanzim  
etmek mecburiyetini his etmiştir.

Ba'zı memleketlerde bir kaza veya  
hastalık halinde her nevi muaveneti  
tıbbiye için bir işaret makamına kaim  
olan mukavelename bayrağının istimali

derecei ifrata vardırılmaktadır. Salibi-  
ahmerin şayanı hürmet ve yüksek  
bir maksadı insanı yolunda kullanıldı-  
ğına ve fakat bunun mukavelenamenin  
bugünkü ahkâm ve evamirine münafi  
olduğuna dair bir çok misaller zikr  
edildi.

Bunun üzerine komisyon mukave-  
lenamenin hali hazırdaki metninin de-  
recei şiddetini bir derece tahfif edebi-  
leceği reyinde bulundu; Salibiahmerin  
istimali ancak istisnai olabil ceği ve  
evvelce milli Salibiahmer cemiyetinin  
müsaade ve muvafakatının istihsali lâ-  
zım geleceği hususatında sureti mah-  
susada ısrar etti. Bu suretle milli Sa-  
libiahmer cemiyeti bu hususta verece-  
ği kararın mesuliyeti kâmilen uhdesine  
raci olarak verilecek müsaade ve mezu-  
niyetin sureti istimâlini teftiş ve mü-  
rakabe edebileceğinden hini hacette  
alâmeti mezkûrenin istimâlinde bir yol-  
suzluk irtikâp olduğu taktirde men'  
ve terhibi için müdahalede bulunacak-  
tır.

Heyeti aliyyenize teklif olunan yir-  
mi dördüncü maddenin dördüncü fık-  
rası metnini kabul etmekle komisyon  
mukavelenameye mahsus alâmetin ei-  
hanşümül sıytü şöhretinin iffeti tam-  
mesini ve bu alâmeti farikanın arz et-  
tiği umdelerin enzarı nasdaki kıymeti  
maneviyesinin derecesini halelden ma-  
sun bulundurmak hususundaki arzuyu  
katisini isbat eylemiştir

## YEDİNCİ FASIL

## MUKAVELENAME AHKÂMININ TATBİK VE İCRASI

## MADDE 25

Tarafeyni aliyeyni akıdeyn tarafından işbu mukavelename ahkâmına bircümle şerait ve ahvâlda riayet olunacaktır.

Vakti harpte muharip devletler meyanında mukavelenameye vazîül imza olmayan bir muharip devlet bulunduğtu takdirde dahi mukavelenameye dahil bulunanlar arasında ahkâmı mecburiyül ittiba olacaktır.

Bu maddenin mevki müzakereye vaz'ı büyük bir ihtilâf ve itiraza badi oldu. Heyeti murahhasalardan biri, muharip devletler meyanında muharip taraflardan birinde mukavelenameye vazîül'imza olmayan bir devletin bulunmasının mukavelename ahkâmının tatbikatında beis olacağı müşkülâta işaret etmişti.

1906 de bu meselei hususiye derpiş olunarak muharip devletlerden biri mukavelenameye vazîül'imza bulunmadığı takdirde mukavelename ahkâmı artık mecburiyül'ittiba olmayacaktır, suretinde halledilmişti.

Son harp, vakti harpte ittifakların ehemmiyet ve hatta elzemiyetini ispat etti; diğer taraftan filiyat ve tatbikatta dünyada mevcut hükümetlerin kâffesi mukavelenameye dahil buldukları cihetle bizi işgal eden mesele ancak nazari bir kıymet ve ehemmiyeti haiz ise de; fakat mukavelename ahkâmı da-

ima dahili mukavele olan hükümetlerden birinin çekilip çıkmasına müsait olduğundan bu surette mevzubahs meselenic nazari sahadan müsbet bir vak'a haline intikal eyleyeceği tabiidir. Bunun kıymet ve ehemmiyeti hukukiyesi ve meseleye mükemmel bir tariki hal bulup tatbik etmekteki müşkülâtın derecesi komisyon azalarının nazari dikkatlerinden kaçmamıştır.

Mukavelenamenin kıymeti maneviyesini muhafaza ve 1864 ten beri insanıyet hakkındaki yüksek ümdelerin düçarı inhidan olmaması için mukavelenameye vaz'ı imza edenlerin olsun mezkûr mukavelename ahkâmına riayet ve ittibaa devam ettirilmemesi lâzımdır?

Yoksa mukavelenameye vazîül'imza devletler arasında harici mukavele bir devletin bulunmasının ika edeceği hukuki ve ameli müşkülât sebebile mukavelename ahkâmının bunların kâffesi

hakkında hükümden sakıt olması mı icap ederdi? Bu iki zıt tariki hal arasında mukavelenameye vaziül'imza devletler muhasamatın iptidasında vaziül'imza olmayan devlete mukavelename ile tekarrür etmiş olan hukuku müşterekeye riayet edip etmiyeceği sorulduktan [sonra reddeylediği taktirde müttefikleri mukavelename ahkâmina riayet edip etmiyeceklerine karar vermekte muhtar olmaları gibi mutavassıt bir teklif daha peyda oldu; bu suretle müspet veya menfi iki kat'ı tariki hâl arasında mutavassıt diğeri bir tariki hâl daha serzedei zuhur olmuştu. Komisyon tetkikine arzolunan mesele nin bu suretle hallinin ika'edeceği nakabili iktiham müşkülât hasebilen bu son formülü tasvip edemeyüp teklif olunan ahkâmı kabul etmemeğe karar

vererek yirmini beşinci maddeyi Beynelmîlel Salibiahmer komitesi tarafından teklif olunan şekilde kabul etti. Maa-haza işbu yirmi beşinci maddenin mana ve mefadını bitteptil aynı ümdeyi müsbet ve tasvipkâr bir şekilde ifade eyleyen bir metni tercih eyledi [\*]. Bu metinden daha ziyade bir vuzuh istitlâl olunmakta ve manasını tefsirinde hiç bir yanlışlığa mahal kâlmamaktadır. Aynı zamanda me'ni mezkûr harp üserası kânununun tanzimine memur olup mesaisinde zikri sepkat eden meseleye mubaşeret etmiş olan komisyonun kabul etmiş olduğu metn ile de mutabakat ettirilmişdir.

[\*] Evvelki metinde maddenin nihayeti (meçburiül ittiba olmayacaktır) şeklindedir.

## MADDE 26

**Muharip ordular baş kumandanları evvelki maddelerin teferrüatı icraiyesiyle maddelerde musarrah olmayan ahvâlde mensup oldukları hükümetlerden alacakları talimata ve mukavelenamei haziranın kavaidi umumiyesine tevfiği hareket edeceklerdir.**

Bu maddenin tarzı tahriri 1906 nin kinin aynıdır.

Bu madde kumandanlara fevkalâde ehemmiyeti haiz bir vazife tahmil et-

mekte ve onlara mukavelename ahkâmının derpiş ve ihtiva etmediği ahvali hususiyede mukaveleye riayette kusur etmemek için ne yolda hareket edeceklerini göstermektedir.

## MADDE 27

**Tarafeyni aliyeyni akıdeyn kendi ordularını ve bilhassa mazhari himaye olan memurin ve mustahdimini mukavelenamei hazıra ahkâmından haberdar edecek ve ahaliye bildirmek içinde tedabiri lazimeye tevessül eyleyeceklerdir.**

Mukavelename ahkâmı vazifeleri icabı bizzat onu tatbik ve icraya me'mur olanların ademi vukuffarından dolayı, müteaddit defalar dıçarı ihlâl olduğu cihetle buna karşı bir çare teşkil eden işbu maddenin 1906 daki metninin tarzı tahririnde hiç bir tebeddülât icra edilmemiştir. O halde mukavelenamenin mümkün olduğu kadar vasi' bir surette intişarı için tedabiri lâzime ittihaz edilmesini devletlerin hükümetlerine bildirmeleri kesbi zaruret etmektedir. Efradı askeriyeye, mecruhın, memurun ve müstahdimini sıhhiye ile hastahanelerin lâzımürriaye olduğu öğretilmelidir.

Fakat diğer cihetten mazharı himaye olan memurun ve müstahdimin de mukavelenamenin bu bapta kendisine

bağ ettiği hukuk ile beraber uhdesine bir de vazife tevdi eylediğini bilmelidir.

Bu bapta 1906 mazbata muharririnin pek belîğ bir surette ifade eylediği veçhile her iki ciheti temin için hem ahlak ve adatın terekkiyatının icap ettirdiği evamir ve nevahiye riayet ettirmek ve hemde kuvvet istimalini ve lüzumu askeriyeyi mümkün mertebe icabatı adalet ve insaniyetle te'lif eylemek mümarese-i bedeniye nisbetinde bir me-leke-i ahlâkiyeye mütevakkıftır.

Bu madde aynı zamanda mukavelename ahkâmının yalnız ordulara talim ve tedrisi kâfi olmayup bunun hâlka da neşr ve tamimi lüzumundan bahistir.

## SEKİZİNCİ FASIL

SUL İSTİMALÂT İLE HİLAFI MUKAVELE AHVÂL VE HAREKÂTIN ZECİR VE MEN'İ

### MADDE 28

**Tarafeyni aliyeyni akıdeyn hükümetleri meyanında kanunları halihazırda ahkâmı kâfiyeyi cami olmayanlar her zaman atideki ahvalin men'i için tedabiri lâzime ittihaz ve ya meclislerine teklif edeceklerdir.**

**A) Mukavelename-i hazıra tarafından salahiyettar efrat veya cemiyetten gayrı hiç bir fert ve ya cemiyetin ne Salibiahmer ve ya Cinevre Salibi alâmet ve ünvanını ve nede buna benzer bir şekil ve işaret ve ya ünvanları bir maksadı ticaret veya her hangi diğer bir maksatla istimallerine müsaade edilmeyecektir.**

**A) Makâmı şükrande İsviçre hükümetinin renklerinin her akis edilerek kabul edilmiş olmasından dolayı İsviçre hükümeti muttehidesinin armasının ve yahut Buna benzer eşkâl ve işaretin gerek bir**

fabrika veya ticaret markalarında veya bu markaları teşkil eden anasır meyanında ve gerekse İsviçrelilerin hissiyatı milliyelerini rencide edebilecek şerait dahilinde istimallerine müsaade edilme-yecektir.

(A) harfile men' olunan salibiahmer ve ya Cinevre Salibi alâmet ve ünvanının ve yahut bunu taklit makamında olan eşkâl ve işaret ve ya unvanlarla (B) harfile men olunan İsviçre hükûmeti muttehidesi armasının ve yahut bunu taklit makamında olan eşkâl ve işaretin memnuiyeti her memleketin kavanin meclislerinin tayin ettiği müddetten itibaren ve en nihayet mukavelenamei hazirenin mevki icraya vazından beş sene sonra tesirini gösterecektir. mukavelenamenin mevki icraya vazından sonra memnuiyeti vakıa hilâfına bir fabrika ve ya ticaret markası ittihazı caiz olmayacaktır.

Bu maddede bahs olunan husus aşağıda sırasile tetkik edeceğimiz vechile bir çok tekliflere sebebiyet vermiştir.

Heyeti murahasalardan biri metni sabıkın heimen kâmilin değilse de kısmı evvelinin teptili fikrini telkin ve buraya salâhiyettar memurunin murakabesi tahtında şeraiti istisnaiyede mukavele alâmetinin istimali için bazı ahvalde verilecek müsaadeyi tanzim edecek bazı ahkâmın dercini arzu etmekte idi. Evvelce gördüğümüz vechile fikri mezkûr komisyon tarafından tasvip olunmuş ve fakat bunun mahalli derci alâmeti farikanın sui istimalinin men' ve zecrından bahis olan yirmi sekizinci madde olmayıp ancak alâmeti mezkûrenin vakti sulhta sureti istimalini tanzim eden yirmi üçüncü madde olacağı hüküm ve kararını vermiştir.

1906 nunki gibi 1929 mukavelenemesi de Salibiahmer alâmetini insanı olmayan makasitta kullanmak suretile

bilcümle memleketlerde kesretle yapılan sui istimalleri men ve zecir etmek lüzumunu kabul etti. Bu alâmetin dünyada süratla kazandığı sıyt ve şöhet her gün daha ziyade terakki etmektedir. Maatteessûf bazı tüccarlar bu hüsnü sıyt ve şöhetin idamesine alâkadar olmayarak onu istismar etmiş ve el'an dahi etmekte olup hatta mecruhin ve hastegâne bile ait olmayan mahsulâtlarını sürmek için ona bir reklâm nazariyle bakmaktadırlar. Zaten 1906 mukavelenamesince de bildirildiği vechile insanı rencide eden bu şeyler mukavelenamenin memurun ve müstahdimini sıhhiye ve müessesatı hayriyeye karşı temin etmek istediği hürmet ve riayeti izrar ve selp edecek bir mahiyettir. Bunun için komisyon bu bapta kendisine vakı olan telkinata ittibaen alâmeti farikanın muhafaza ve sıyaneti keyfiyetini bir menfaati ticariyeye mukabil kullanan ve icrayı ticarete bir

vasıta ittihaz edenlerden mada her nevi sui istimalata dahi teşmil etti.

Bir çok memleketler zaten Salibi-ahmerin mugayiri kanun olarak sureti istimaline karşı icap eden bil-cümle tedabiri kanuniyeyi ittihaz etmiş ayılabılır. Maamafih bu hal henüz her tarafta böyle olmamakla beraber bundan başka insanların zekâ ve şeytaneti ve bilhassa menafii maddiye temini mevzuubahs olan hususatta, bihad ve payan olduğu şüphesizdir.

Azayı meclisin nazarı itlâma, bu ci-het hakkında halkın efkârına icrayı tesir ve nüfuz edecek ve fakat aynı zamanda aleyhinde kavanini mahalliye ile Beynelmîlel evamir ve ahkâmın tatbi-kına mahal vermeyecek derecede ol-dukça mahirane bir surette tasavvur ve tertip olunmuş, müteaddit sui isti-mâl misalleri vasıl olmuştur.

Komisyon yirmi sekizinci maddenin birinci fıkrasında tarafeyni aliyeyni akıdeyne karşı maruzatını tecdit ile müşarünileyhimden, istimal edenlerin maksatları ne olursa olsun her zaman için alâmeti mahsusanın muhafaza ve himayesi ve resim ve ünvanlarının tak-lit ve tağşiş edilerek istimal edilmek-ten men'i için icap eden tedabirin it-tihazi lutfunda bulunmasını talep ve iltimas etmiştir.

Mevcut kavanin ve nizamatin teb-dilinin bir çok memleketlerde musadif olacağı müşkilâtı da derpiş ederek ko-misyon bunun için bir mühlet lâzım olduğunu derk ile bu mühleti muka-

velenamenin mevkii icraya vazından itibaren beş sene olmak üzere tayin ve mühleti mezkûreden sonra ahkâmı-nın tamamile icrasile netayiç ve tesi-rini göstermesini tespit etmiştir.

İsviçre heyeti murahasası azasın-dan olup kemali dikkat ve ehemmiyetle istima' olunan bir zat bir çok vesatle tevsik ettiği bir mudafaanamei beligin-de hilekârlığın 1864 mukavelenamesile kabul olunmuş olan hükümeti mütte-hidenin akis ve teptil edilmiş milli renklerine el uzattığını beyan eylemiş ve bu tarzı hareketin tevhit ettiği fikri tağşişten bilistifade bir çok ticcari rek-lamlarda renkler tekra be rakis edilerek kırmızı zemin üzerine beyaz salıp kul-lanılmak suretiyle İsviçre hükümeti müttehidesi armasının alâmeti kulla-ıldığı müteaddit misallerle ityan etmiş ve bu suretle işbu armanın en edna ve ya mugayiri ahlak işlerde kul-lanılan eşya üzerine vazolunduğunu göstermiştir. Doğrusu İsviçrenin his-siyatı milliyesi payimal edilerek 1864 de İsviçre hükümetine makamı şeref ve iftiharda yapılmak istenilmiş bir hare-keci cemilekârane bu yüzden bir ha-karet haline inkılâp etmiştir.

Komisyon kendisine işaret ve iblağ olunan vekayi üzerine mukavelename metnine bu hususta tarafeyni aliyeyni akıdeynin hayirhahane nazarı dikkatini celbedecek bazı ahkâmın kayıt ve ithai-ni münasip gördüğünden yirmi seki-



zinci maddenin ikinci fıkrasında bundan bahsetmiştir. Maahaza kavanini milliyelerinin ahkamı hazırasından naşi talep olunan tedabirin tatbiki kabil olup ol-

mağının tetkikini tarafeyni aliyeyni akıdeynin yeddi ihtiyarlarına bırakmıştır.

## M A D D E 29

**Tarafeyni aliyeyni akıdeyn hükümetleri kavanini cezaiyelerinin ademi kifayeti halinde vakti harpte mukavelenamei hazıranın ahkâmına mugayir bilcümle ef'ali zecir ve menedecek tedabiri lâzimeyi ittihaz ve aynı vehile teşrii meclisierine teklif edeceklerdir.**

**İşbu men ve zecre müteâllik ahkâmı İsviçre muttehit meclisi vesatetile mukavelenamei hazıranın tasdıkı tarihinden itibaren beş sene zarfında yekdiğcrine tebliğ eyleyeceklerdir.**

Mukavelenamenin bazı evamirini muhil efali şahsiyeyi tecziye eden yirmi dokuzuncu madde tarzı tahrir ve tabırat itibarile uğradığı tahavvlden sarfı nazar edildiği takdirde 1906 mukavelenamesindeki maddenin muhteviyatının tekerrüründen başka bir şey değildir. Kanunlarının (kavanin cezaiyei adiyeye, kavanini cezaiyei idarei urfiye) mukavelename ile memnu efali irtikâp eden askerler ve ya efradı hususiye hakkında hüküm isdarına müsait olup olmadığını tetkik etmek bittabi muhtelif hükümetlere taalluk eden bir keyfiyet olduğu bedihidir. Bu maddenin mevzuu ve çerçevesi dahilinde olmak üzere tadat edilen bazı ef'ali münferideyi havi fihristin ne derece kifayetsiz ve noksan olduğu son muharebede sabit olduğundan komisyon tarafından bunun ipkasına rızum görülmeyerek şumulü daha vasi ve umumi bir metin ve ifade tercih olunmuştur.

Fakat Cinevre mukavelenamesini muhil ve bir devletin tahkikatı cezaiye icrasile tecziyesini müstelzem işbu ef'ali şahsiyeden başka bir de mukavelenameyi muhil bazı ef'al vardır ki, bundan bizzat o devletin dahi mesul tutulması ve hiç değilse manen tecziyesi için de Beynelmilel bir hüküm ısdarını istilzam eder.

Mukavelename milletler arasında zuhur edecek bu yoldaki bir ihtilâfa müdahaleyi düşünmemiştir. Heyeti murahhasaların yirmi dokuzuncu maddenin metnini ikmâl için arz ve takdimi lüzumuna hükmettikleri ıslâhat ve tekliflere de sebepte budur.

Esas itibarile bütün bu tekliflerin mahiyeti aynı şeyden ibaret bulunmakta idi. Hepsi de müddeiler tarafından serdedilecek mesail ile ıstıgal ve hini hacette mukavelenamenin tatbik olunmadığını öğrenmek üzere mahal-

linde tahkikat icra edebilmek hakkını haiz bir heyet teşkilini talep etmekte idi.

Fakat bu heyet nasıl olmalı idi ve nasıl olabilirdi?

Mukavelenamece derpiş olunduğu veçhile Cemiyeti Akvam teşkilâtına müşabih bir plân dahilinde daimi bir divanı âli teşkili ile bütün milletler arasında takarrür edecek bir usûl ve nizamname dairesinde ve hakem sıfatı ile hüküm isdar etmek suretile mi bu vazife ifa olunabilirdi?

O halde beynelmilel daimi divanı adalet bu vazifeyi ifa edemez mi idi?

Yahutta gerek her muhasamatın mebdinde ve gerekse yalnız muhasımlardan biri tarafından vuku bulacak talep üzerine vak'a hakkında hükmünü verecek ve muhasımların muktazasını ifaya mecbur olacağı kararlar ittihaz edecek bir komisyon teşkilimi lâzımıdır? Bütün bu teklifler komisyon tarafından kemali dikkat ve ihtimamla tetkik olundu. Arzettiğim kavaidi iptidaiye mesaili üzerine muhasımlarla bitaraflar ve düveli hamiyetle murahhaslarından mürekkep bir komisyon teşkili gibi daha hususi mahiyette bir takım mesail inzimam etti; mezkûr komisyonda gerek mahallinde yapacağı tahkikatla ve gerekse muhasımlardan her biri tarafından icra edilen tahkikat esnasında toplanmış olan vesâikten müşeşkel bir dosyayı bitaraf bir memleket erazisinde tetkik etmek gibi çarelerle uhdesine mevdu vazifeyi ifa

edecekti. Bu vazife son muharebenin cereyanı esnasında zuhur edecek olan vakayii bir fikri adalet ve bitaraflı ile hal ile bütün dünyaya kendisinin bu gibi ahvalin istilzam ettiği mertebeli kemalde olduğunu ispat etmiş olan beynelmilî Salibiahmer komitasına tevdi olunamaz mı idi?

1906 mukavelenamesi, ahkâmının devletler tarafından ihlâlinin tetkiki keyfiyetini derpiş etmemiş olmasından dolayı bir çok defalar dıçarı tahtie edildiği cihetle komisyon tetkikine arz olunan bu derece mühim bir ümdei esasiyenin kendisine telkin edilmiş olmasını kemali samimiyetle kabul etti. Bu mesele-i cedidenin halline dair teklif olunan muhtelif tariki hallerin tetkik ve mütalâası, bir kısmı sırf hukuki ruh ve esaslara mütaallik diğerleride bu bapta yekdiğerini mütaakip takdim kılınmış olan formüllerin mevkii icraya vaz'ının maruz kalacağı müşkilât adideden münbais ve bilhassa verilecek hüküm ve kararların tahkikat veya hakem komisyonlarınca imkânı tastikile tahkikat neticesinde ittihaz edilecek mukarreratın mevkii icraya konmasının muhasımlara tahmil edeceği mecburiyetler gibi hususattan dolayı bir çok itirazata bais oldu.

Hasılı kelana her nekadar komisyon mevzuubahs madde hakkında mukavelenameye umumî düsturlar vazetmek hakkını haiz isede isdar etmek istediği evamir ve nevahimin icrası hususunda-

ki teferruatın tanzimi salâhiyeti hari-  
cinde olacağından bu cihete müdahale  
etmemegi münasip gördü. Diğer ta-  
raftan bu keyfiyeti, yirmi dokuzuncu

maddeye münzam bir fıkra halinde diğil  
başlı başına hususi bir madde halinde  
tedvini lâzım geleceğine karar verdi.  
Ve bunun üzerine atideki otuzuncu  
maddeyi tertip eyledi.

## MADDE 30

**Muhasımlardan biri tarafından vuku bulacak talep üzerine alâkadar taraflar arasında tesbit kılınacak usûl dairesinde mukavelenamenin ihlâlüne dair dermeyan edilen hususat hakkında bir tahkikatı evveliyeye icra edilecektir. Keyfiyet sabit olduğu takdirde tarafeyni muhasımeyn bu ahvale nihayet vererek sur'ati mümkün ile menedeceklerdir.**

Bu maddenin kabulü ile Komisyon  
Cinevre mukavelenamesine yeni bir  
dustur ithal etmiş olup bir devlet tara-  
fından mezkûr mukavelename ahkâmın-  
dan her hangi birinin ihlâl olduğuna  
dair vaki olacak şikâyete karşı alâkadar  
devletlerce tanzim kılınacak bir usûl

dairesinde bir tahkikatı iptidaiye ic-  
rasını emretmektedir. Tahkikatı mez-  
kûre ile muhasımlardan birine isnat  
olunan vakayinin sıtkı tebeyyün ettiği  
taktirde devleti müşarûn ileyha buna  
sür'ati mümkün ile nihayet vermedi  
taahhüt eyleyecektir.

## AHKÂMI NİHAİYE

### MADDE 31

**1929 Senesi 1 Temmuz tarihile yad olunacak olan mevcut muka-  
veleneme mezkûr tarihte kûşat edilen konfransta vekilleri bulunan  
memleketler ile vekil bulundurmamaya 1864 ve 1906 Cinevre muka-  
velenamelerine iştirak etmiş olanlar tarafından 1930 Şubatının birin-  
ci gününe kadar imza olunabilecektir.**

### MADDE 32

**Mukavelenamei hazıra sur'ati mümkün ile tasdik olunacak ve  
tasdiknameler Berne şehrinde tevdi kılınacaktır.**

**Her tasdikname hüccetinin tevdiinde bir zabıtname tanzim olunarak  
bunun bir musaddak sureti mukavelenameyi namlarına imza ettiren ve  
yahut iltihaklarını bildiren umum memleketler hükûmetlerine İsviçre  
hükûmeti muttebidesi meclisi tarafından tevdi kılınacaktır.**

## MADDE 33

Mukavelenamei hazıra ekalli iki tasdikname hüccetinin tevdi tarihinden itibaren altı ay mururunda mevkii icraya konacaktır.

En nihayet tarafeyni aliyeyni akıdeyn tarafından kendi tasdikname huccetlerinin tevdiinden altı ay sonra mevkii icraya konacaktır.

## MADDE 34

Mukavelenamei hazıra tarafeyni aliyeyni akıdeyn arasındaki mü-nasebet 22 Agustus 1864 ve 6 Temmuz 1906 mukavelenameleri makamına kaim olacaktır.

## MADDE 35

Mukavelenamei hazıra mevkii icraya vazolunduğu tarihten itibaren mukavelenamei mezkûre namlarına imza edilmiş olan memleketler namına vukubulacak iltihak ve iştirakâ küşade bulunacaktır.

## MADDE 36

Bu baptaiki iltihak ve iştirâklar tahriren İsviçre hükûmeti muttehidesi meclisine bildirecek ve tarihi vüsüllerından altı ay sonra mer'iyül icra olacaktır.

İsviçre hükûmeti müttehidesi meclisi mukavelenameye vaz'ı imza veya iltihak ve iştirâklarını beyan eden hükûmetleri diğer bütün memleketler hükûmetlerine tebliğ eyleyecektir.

## MADDE 37

Muharip devletler tarafından muhasamata iptidardan evvel ve ya sonra vukubulacak tasdiknamelerin tevdi veya iltihak ve iştirâklarının tebliği hali harp hasebile derhal meriyete girecektir.

İsviçre hükûmeti müttehidesi meclisi hali harptaki devletlerden aldığı tasdikname ve ya iltihak ve iştirâk beyanatı en seri bir tarik ile tebliğ eyleyecektir.

## MADDE 38

Tarafeyni aliyeyni akıdeynden her biri mukavelenamei hazırayi feshetmekde muhtar olacakları. Bu mefsuhiyet İsviçre hükûmeti müttehidesi meclisine vukubulacak tahriri muracaattan ancak bir sene sonra mer'i olacaktır. Meclis mefsuhiyet hakkındaki işbu beyanatı umum tarafeyni akıdeyne tebliğ edecektir.

Mefsuhiyet ancak tebliğde bulunmuş olan tarafı akıt hakkında mer'i olacaktır.

Bundan mada bu mefsuhiyet, fesheden devletin dahil bulunduğu bir muharebenin cereyanı esnasında mer'iyül icra olmayup mukavelename böyle bir halden sulhun akdinden bir sene sonraya kadar mer'iyül icra olacaktır.

## MADDE 39

Mukavelenamei hazıranın bir sureti musaddakası İsviçre hükûmeti muttehidesi meclisi vasıta ve delâletiyile Cemiyeti akvam hazinei evrakına tevdi kılınacaktır. Aynı veçhile İsviçre hükûmeti muttahidesi meclisine tebliğ ve beyan kılınacak tasdik, iltihak ve fesihnameler de meclisi muşarün ileyha delaletiyile cemiyeti akvama tebliğ olunacaktır.

Tasdikan lilnekal esamisi zirde münderiç murahaslar mukavelenameyi inza ederler.

İşbu mukavelename 1929 senesi Temmuzunun yirmi yedisinde Cinevrede yalnız bir nüsha olarak tanzim edilmiş olup nüsha İsviçre hükûmeti müttehidesi mahzeni evrakında kalacak ve musaddak suretleri konfransa metuv memleketler hükümetlerine tevdi kılınacaktır.

İşbu ahkâmı nihaiyede mevzubahs olan hususat bazan siyasi veya protokola ait namile tevsim kılınan bentler adadına dahildir.

Ahkâmı Mezkûre 1906 mukavelenameesinde olduğu gibi burada mukavelenameinin imzasile tasdik ve mevkii mer'iyyete vaz'ına ve mukavelenameye iltihak ve iştirak edeceklerine velhasıl fesh keyfiyetiyle haliharptan dolayı husule gelecek tebeddülâtla alâkadar bulunmaktadır. Bu bapta hiçbir tefsire girişmeyeceğim; işbu ahkâmın metni oldukça sarih ve bizzat derecei kâfiyede vazıhtır. Maa-fafih şunu da ilâve edeyim ki aynı maddede hem mukavelename ve hem de harp userası kanunnamesinde mevzubahs olmuştur. Maddelerin esasatı ay-

nı olduğu gibi kullanılan tabiratta da müşabehet mevcut olduğuna kani olabilirsiniz.

Efendiler, birinci komisyonunuz tarafından bana tevdi kılınan vazifeye nihayet vermek için mezkûr komisyon tarafından tanzim edilmiş olan 1929 Cinevre mukavelenamesi metnini konferansa arz ve taktim etmekliğime müsaade buyurmanızı rica ederim.

(Şedit ve sürekli alktşlar)

### **Mukavelenamenin imzası**

1929 Cinevre mukavelenamesiyle harp userasına edilecek muameleye mütaallık mukavelename berveçhi ati

devletlerin heyeti murahhasaları tarafından 27 Temmuz 1929 da imza edilecektir.

Almanya, Cemahiri müttetikai Amerika, Avusturya, Belçika, Brezilya, Bulgaristan, Şili, Çin, Küba, Danimarka, Domanik Cumhuriyeti, Mısır, İspanya İstonya, Fenlandiya, Fransa, Yunanistan, Macaristan, İtalya, Litonya, Meksika, Norveç, Felemenk, Lehistan, Portekiz, Romanya, Yugoslavya, Siyam, İsviçre, Çekislovakya, Türkiye, Urugvay.

Tercüme eden  
Dr. Ali Osman

**Harp userasına edilecek muameleye müteallik mukavelenameyi de öntümüzdeki sayımızda neşre başlayacağız.**

Istanbulun en ciddi mecmualarından

# “Muhit,”

Refikimizin faydalı yazılarını ehemmiyetle okuyunuz

# Bakıcı ve Yardımcı Türk Kadını

Türk kadını terkiğine bakıcı ve yardımcı sıfatlarını ilâve etmek, eski lisanın yazış ve söyleyiş tarzında itnap denilen bir fazlalık, luzumsuz bir fazlalıktır. Bu hatayı müdrükiz. Maksudumuz hastabakıcı türk kadını terkiğinin ifade ettiği daha geniş bir manaya yaklaşmak, bu mana üzerinde azacık tevekkuf etmek, yalnız hastalara değil sağlamlara da bakan türk kadınına, türk hemşiresine, işaret etmektedir. Aşağıda izah edeceğimiz yukarıki terkibe bu yüzden lüzum gördük.

Bazı kelimeler vardır ki hiçbir sıfata, her hangi bir ilâveye ihtiyaç göstermeksizin bütün şümuliyle ifade ve ya delâlet etmek istedikleri manayı tek başına doldururlar. Kadın ve türk kelimelerinden dizilmiş olan « türk kadını » mefhumu da kadınlığın ve türk-lüğün delâlet ettiği bütün yüksekliklerin toplanmış ve gizlenmiş olduğu bir terkip, bir cümle, bir kitap ve helki de en mukaddes kitaptır.

Bakıcı ve yardımcı türk kadını dünya yüzünde ilk türk kadını ile başlar. Türk kadını, hilkatin ana ateşi gibi, temiz ve temizleyici bir kalple doğduğundan bu güne kadar şefkat ve mağfiret aleminde yaşamıştır. Beşeriyet

mantikinin maverasına raci felsefelerin, insanlık tarihinin fikir dünyalarında gelmiş ve geçmiş, hakiki ve ya sahte, bütün resulların ve müncilerin hemcinsleri olan biz insanları, ulaştırmak istedikleri merhamet ve rahmet diyarını bir defacık olsun terk etmemiştir. Bu satırlarımızla türk kadınına ne muhtaç olmadığı yeni bir mefharet destanı yazacak ve ne de onda zaten abes olacak yeni hasletlerin doğmasını temenni edecek müddei bir mevkie düşmek istemiyoruz.

Bu günün insaniyet fikrine mürevviç âmiller ve saıklar arasında bin türlü ihtiras sar'alarının akstül'amelleri, ihtimal hotgâmhk sızan gizli tahakküm iştiyakları ve korkuları, bulunduğunu farzediyoruz. Buna rağmen ihtimal her hangi bir zamandan daha fazla, insanlık duygusunun, insanlık düşüncesinin en üca köşelerine kadar medeni ve nim medeni diye ayırt ettiğimiz bütün dünyaya kol budak saldığını, yer yüzünü kapladığını, görüyoruz. Ne denirse densin, sinirleri yıpranmış cihan manzumesine insaniyet şiarı vermek için didişen bir çok saf ve temiz kalplerin, adalet ve uhuvvet mefhumlarına hürmet eden bir çok fikirlerin, mevcudiyeti inkâr edi-

lemez. Yine bir çok insanlar ekseriya yanlış ve eksik anlaşılmış, maalesef bazande usulü bir tarzda tenmiye edilmiş, herçi badabat ferdi ve milli benlik davasının verdiği iztirap ve husran alevleri içinde beşeriyetin kendi sefaletini bugün daha vazih görüp seçtiğini sezmektedirler. Bu insanlar asrı hayat kıskacı içinde nâsırlaşmış yüreklerimizdeki insanlık duygusunu kuvvetlendirmeğe çalışıyorlar. Bu günkü insanların Hilaliahmer ve Salibiahmer kuruluşları, gençlik Salibiahmerleri, çocukları arasındaki evlât edinme hareketleri veya düşmüş kızlara bakım cemiyetleri, genç kızları ve çocukları çalıştırma cemiyetleri, imdat heyetleri, v.s. gibi teşekkülleri vardır. Bu teşekküller cihan sulhunun temelleri etrafında en ufak bir mesnet daha yaratabilmek kaygusu ile vücut bulmuş teşekküllerdir. Bunlar; müvellidleri olan insanlık telekkisinin bu günkü insanlar arasında ne kadar derin kökler saldığını müjdeleyen değerli ve kudretli beşaret alâmetleridir.

Yer yüzünde küme küme insanlar, hâşşalarının kudreti ve mensup oldukları millet ve cemiyetin maddî ve manevî kuvvetleri derecesinde, birbirlerine ve etrafındakilere yardım etmeğe uğraşmaktadır. Bu yardımlar beşerî mautıkın, oluş şekline göre, türlü türlü isimler taktığı telekkiler, kanaatlar, itikatlar, fikirler, ve mefkûreler uğuruna yapılmaktadır. Talim ve terbiye görmüş her dimağ cihan sulh ve müsalemetinde, cihan yardım birliğine

cihan vahdetine doğru atılan bu adımlar karşısında bunları başka başka âlemlere ait insanların münhasıran insanî olan müşterek bir gaye etrafında masruf olan faaliyeti mahiyetinde kabul etmekte ve sevinmektedir.

Bu cereyanların çoğu, hasta ve ya sağlam olsunlar, genç, ihtiyar, kadın, erkek bütün insanların ve bilhassa hayatın en saf timsali ve manası olan çocukların maddî ve manevî bünyelerini tedavi etmek ve ya korumak, onları buldukları millet ve cihan cemiyeti içinde sağlam ve cemiyete müfit şekilde çalışan bir üzûv haline getirmeğe matuf bulunuyor. Ya bilâ vasıta ve ya bil vasıta Hilaliahmer ve Salibiahmer bayrakları etrafında toplanan bu aziz ve insanî melekler bugünkü beşerî hayatın ihdas ettiği muhtelif sahalardaki muhtelif ihtiyaçları tatmin ve elemeleri tahfif için muhtelif mesai tarzları ve mesai vasıtaları bulmuşlar; müşterek mesai cemiyetleri teşkil etmişlerdir. Gözle görülemeyen el ile tutulan bu insanî cereyanlar içinde, bu cereyanların dğurduğu kıymetli ve faydalı yüksek semereler ortasında kadınların, belki doğrudan doğruya görünmeyen fakat mahsus olan, hizmetlerini layıkile taktir etmek, bu hizmetleri ön safta görmek ve tanımak borcumuzdur. Felâket ve hastalık, açlık ve zelzele gibi insanların taksiratına tabi olan ve ya olmayan tabii âfetlerin yer yüzündeki bir parça toprağı kasup kavurduğu zamanlar uzak ve yakın bir çok kadın elinin



bu yerlerdeki felâketcedelere uzandı-  
gını her kes itiraf eder.

Kadınlığın bu umumî yardım faa-  
liyeti içinde hilkaten büyük ve binne-  
tice mütevazî türk kadını, teşhir ve  
ya ilân edilmek küçüklüğüyle lekelen-  
memiş olan çok büyük bir hissesi var-  
dır.

Türk kadını, nurlu ve uğurlu elile  
daima yardım saçmış, yardım toplamış-  
tır. Türk kadını daima göz yaşı dökmüş  
ve göz yaşı silmiştir. Cihan terihi türk  
kadını ulu ve lâyezal şefkatini, ilâhi  
mağfîretini ifade edemezse bile onun  
daima eyilik, güzellik ve büyüklük  
yaptığını kaydedecektir.

Nasıl iyi bir demokrat, bir halkçı  
olmak için asil bir ruhi bünyeye ma-  
lik olmak, manevî bir aristokrat olmak  
lazımgeliyorsa iyi bir cihan vatandaşı,  
bir Beynelmîl insanıyeti olmak için  
de evvela iyi bir vatandaş, bir insan  
olmak şarttır. Kendini, yakınlarını,  
milletini sevmeyen bir insanın muaz-  
zam bir aile olarak göz önüne aldığı-  
mız bütün insanlığı sevmesini lekle-  
mek, onun insanlığa hizmette bulun-  
masını istemek kadar abes ve boş bir  
düşünce olamaz. Binaenaleyh cihan ce-  
mîyeti içinde evvelâ millî kümeler ha-  
linde birleşmek sonra da beynelmîl  
türlü türlü teşekküller halinde toplā-  
nan bunca yardımcı kadınlar, bunca  
yardımcı kadın faaliyetleri karşısında  
da türk kadınının, tatlı ve bol bir pınar  
gibi akup giden şefkatine daha feyizli  
ve daha müsmir olacak yollar açmak  
lazımdır.

Yaşarken saadet, ölürken teselli  
veren bu gönül suyuna daha feyizli  
mecralar bulmak ihtiyacı vardır.

Bu ihtiyaç insanlık camiası içinde  
türk kadınlığının her türlü mukayese,  
musabaka ve itilâdan münezzehe olan,  
şerefli kıymetini ve yardımcı mevkiini  
yükselmek için bizatihi lüzumsuz olan  
bir gayret değildir. Usulsüz, çok zaman  
adeta isarafi hatırlatan bir samahatla,  
boş yere ibzal edilen bu şefkat kudretle-  
rini toplamak zarureti vardır.

Bunları daha müsmir ve daha fayı-  
dalı birer kıymet ve muavenet unsuru  
haline getirmek; bunların ahlakî, ter-  
biyevî ve tam insanî hüviyetleriyle gö-  
zükeceği şekilleri bulmak lazımdır.  
Sonra da bu mütekâsif bakım ve yar-  
dım kudretini gençliğin nüvesi, haya-  
tın en bariz ve celi manası olan ço-  
cukların refahı, ve o çocukların sırtına  
mevdu olan milletin istikbali uğruna  
vakıf ve hasretmek lazımdır.

Türk kadınlığında meknuz olan bu  
sonsuz insanlık kudretini yogurmaya,  
gösteriş olsun demeye hakkımız olma-  
dığı için onu sırf hissi ve hatta insi-  
yaki bir tarzda düşünmeksizin hayır  
işletmek gündelik tezahürlerinden sa-  
kındırmağa çalışmalıyız. Çok görülmüş  
ve çok ısidilmiş menkibevî tecellilerin  
bir taraftan tesir ve kıymet, diğer ta-  
raftan eserdeki şuuru, azaltan tekerrür-  
den korumak gerektir. Irkımıza ve  
millî benliğimize has olan bu şefkat  
ve merhamet hasılatı, varlığımıza alem  
olan hayır ve musafîrperverlik seciye-

si şüphesiz ki, asil olan bir çok hisler gibi tefrik ve taksim edilemez. Zengin, fakir, genç, ihtiyar, âlim, cahil, bütün kadınlarımızda aynı kudret ve kuvvette olan müşterek bir his, bir tabiattır. Bu şefkat ve merhamet dinini, yurt ve ocak kaygusu ile her dâkika bunalan, şehit koca hasretini ve şehit evlât acılığını bağına, deyme yiyit belini büken, top güllesini sırtına alan türk köylü kadınında şuurlu fedakâr ve mütevazı sayı ile fikir ve terbiye alemimizde meşkûr hizmetler gören gayrendiş münevver türk kadınında da aynı vüsat ve mahiyettedir.

Şüphesiz ki münevver türk kadını bu hasletin müessir bir hale ifrağında başlıca âmil vazifesini görecek ve öteki hemşirelerine de ön ayak olacaktır.

Hilâliahmer, şefkat menbaları, çocuk doğum ve bakımı yurtları, kızları koruma ve çalıştırma cemiyetleri, süt damlaları ve saire gibi çok hayırlı ve çok yüksek hedefler etrafında muvafakiyetlerle çalışan bütün türk kadınlarını esasen yapmakta oldukları bir bakımı ve yardım vazifesine davet etmeği zait gören yabancı karilerimiz olabilir.

İrişmek ve ulaşmak istediğimiz gaye memleketimizde ve binnetice dünya yüzünde, sırf iş olsun diye toplanmış bazı cemiyetlerin adedini yükseltmek değildir. azalarının İdare meclislerinde tiyatro koridorlarında ki gibi ipekli mantolarının kıvrımları arasında kibir

ve nühuvvetlerini salındırmaktan başka bir işe yaramayacak cemiyetlerin vücudu elbette insanı gaye ile en az kabili te'lif olan bir teşebbüstür.

«Türk kadınlarının yardımcı ve bakıcı teşkilatı» şefkat bekleyen her sahada müfit olabilir. Türk kadınının bazan nim şuurlu bir eyilik itiyadı halinde olan bu yardımcı ve bakıcı seçiyesine bir şekil, daha doğrusu, içtimai hayatımızın esasen almakta olduğu şekle bir kemâl derecesi vermek istiyoruz. Bu işin her hangi bir zümrede yeni bir telekki ve icraat arzusunu uyandırmak, hayır faaliyeti ihdas etmek değil sadece Türk kadınının şu dakikada az çok kaotik halde duran bir kudret ve irade alemine bu günün ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir huviyet vermekten ibaret olduğunu unutmayacağımız tabiidir. Hiç bir zaman uzun boylu cemiyetler teşkil etmek, yardımcı ve bakıcı Türk kadınlarının dallı budaklı zahiri teşkilât ve tesisat yapımalarına taraftar değiliz.

Fakat bu gün aile nedir bilmiyen ıslak ve keskin taşlı kaldırımlar üstünde inliyen insanları, vatandaşları ciddiyetle düşünmeliyiz. Aile harimi ve hatta insanı yaşayış içinden her hangi acı bir tesadüfle, bilerek bilmiyerek ayrılmış veya atılmış genç ihtiyar bütün insanlar karşısında his ettiğimiz merhamet bilgimizi ifade etmek kifayet etmez. Bu merhametin esbabını giderecek esaslı fikirler almağa ihtiyaç vardır. Merhamet duymak

ve bu merhameti yarım gelişi güzel, sadakalarla değil bunların hayatlarını değiştirmek hususunda irademizi kullanmak zarureti vardır.

Nizam ve insicam içinde faal ve müessir bir hayır ve yardım kolu halinde, henüz hasta olmıyan ya ma'nen veya maddeten yarı hasta olanlara bakmak vazifemizdir. Kendisinin ve ya ebeveyninin cihaleti fakir ve yahutta sadece kimsesizliği yüzünden sıhhatını ve hayatını koruyamayan türkü daha hasta olmadan evvel kurtarmak, her hangi bir sebeple nasihatsız, yardımsız kalmış olan türk kadınına yardım etmek vazifemizdir. Yanlış tavsiyeler, yanlış öğrenmiş ve yanlış görmüş olduğu için sıhhati, ve ahengi bozulmağa mahkûm olan türk ailelerine bakmak da borcumuzdur. yardımcı türk kadınının komşusunda ahlâkî ve içtimai hayatının muzur veya ayıp gördüğü bir harekete şahit olduğu zaman kendiliğinden o aileye koşacak tatlı dili ve güler yüziyle, onu tenvir edecektir. Bu gibilerin hizmetine koşmak ve başkalarının alâkadar olmasını temenni etmek münevver kadınlarımızın şüphesiz ki seve seve ifa edecekleri ve örnek olacakları bir vazifedir.

Maarif cemiyetleri, Millet mektepleri, resmi ve hususî bütün cemaat, cemiyet ve hükümet teşekküllerine muavin ve muin olmak, bu teessüslere yardım etmek kadınlarımıza da düşen bir vazifedir. Şehir şehir, köy köy şuurlu bir iş birlikleri halinde birleşerek

bu suretle fazlalaştırdıkları yardım kabiliyetleriyle cehle ve fakra karşı açtığımız bi aman mücadelde umumî temeddün cephemize koşmak her türk kadınının borcudur. Herkes teslim eder ki kadınlarımızın her hangi bir şehirde sokak ortasında sürünen çocuklara, kadınlara, hastalara ve mallüllara sadaka veya sair bir yardım şeklinde merhametkâr ve tesliyetkâr elleriyle başı boş bir halde olduğu için ekseriya heba olup giden dağıttıklarını toplamak, bir istikamete tevcih etmek, muntazam ve bilgili bir idare eliyle sarf etmek tabii daha müsmir neticeler verir.

Her hangi bir kadın için esasen yazılmaksızın tabii ve faâl a'zası olduğu böyle bir cemiyete intisap edebilmek hiç bir külfeti bais değildir. Ancak maksat, mukayyet azalardan her ay, her sene başında muayyen bir para almak veya toplattırmaktan ibaret değildir. Merhamet ve şefkat birliklerine tefahür vesilesi ve ne de dedikodu malfilleridir.

Her münevver türk kadını konu komşuda, çarşıda, pazarda, sinemada düğünde tesadüf edeceği bilerek bilmeyerek, çirkin bir hareket yapan maddî ve manevî bir yardıma muhtaç olduğunu gördüğü türk kızına türk çocuğuna, türk kadınına vaziye-tin icabatına göre, bilvasıta veya bilâvasıta yardıma koşmaktan çekinmemelidir. Bunları islah etmeğe çalışmak, bunlara yardımcı ve bakıcı ka-

dm ellerini uzatmak vatani ve insani bir borçtur. Bu hedefle külfetsiz ve gösterişsiz bir şekilde türk kadınlarını bir araya toplamak için kabül olmasın? Bu suretle umumi ve ma'seri hayatımızın her türlü tecellisinde türk çocuğunu daima müşfik ve sahabetkâr bir kadın gözü, daima rahim ve tesliyetkâr bir kadın eli okşaya bilecek demektir

Bilfarz diğer milletlerin çoğuna nazaran daha müreffah bir hayat geçirmekte olan amerikan ve ingiliz hayırperverlerinin ve terbiyecilerinin gayrendişane ve insaniyetkârana bir rehberlikle cihan sulh ve müsalemetini, beynelmilel uhuvetini tarsin için tevessül ve tevassüt ettikleri «evlâd edinme» usulü de türk kadının minel'ezel yapa geldiği bir hayır işleme tarzıdır.

Fakir çocukları daha zengin çocukların evlâd edinmeleri usulü, ne kadar uzak memleketlerde olursa olsun iki çocuğun — tabii zengin vereceği esası ve daha kıymetli olmak üzere — mutavaziana hediyelerle birbirlerini arayup sorması, mektuplaşması demektir. Evvelâ memleketimizin içinde kendi yurdumuzda tatbik ederek sonrada bu beynelmilel cereyana karışmak bizim için faydasız bir hareketmi olur? Bu usulün zengin ve fakir her iki çocuğun üzerinde birisinin eyilik yaptığını idrak etmesi, diğerinin de kimsesiz kalmadığını duyması, çalışup istikbâlde kazanması ve

onun da diğerlerine yardım etmesi zevkini uyandırması noktai nazardan ne kadar insani, ahlâkı ve terbiyevi bir te'siri olduğu saklanamaz. Türk çocuğunun gururunu ve türk kalbinin tevazouunu okşayacak bir şekil bulmalıdır. Meselâ bu evlâd edinmeyi «kardeş edinmeye» tahvil ederek bu tarzı kendimize tatbik etmek, uhuvet ve birlik bağlarımızı hoş ve sağlam bir şekilde teşdid etmekten için uzak kalalım?

Bakıcı ve yardımcı türk kadınları ordusunu teşkil edebilmek için «Bak!» demekten gayri bir zahmete lüzum yoktur. Bu insaniyet havariliğini ya yapacak olanlarda türk kadınları, türk hemşireleridir. Hüallahmer, Himayei Etfâl ilh... gibi yüksek maksatlı yüksek taazzuflara, vakitlerini, vucutlarını isteyerek vakfeden türk kadınlariyle, mektepci ve terbiyeci türk hanımlarının, yardımcı türk kadınları birliklerine resmi ve idari şekiller vermesini, nazik ve yaratıcı elleri eşsiz hizmetleri kıymetli malûmatlariyle böyle bir teşekkülün göreceği vazife ve hizmetlerin ana hatlarını çizmelerini beklemekte elbette haklıyız. Vazifelerini ve hizmetlerini tayin etmek dedik. Vazife ve haklarını dedemedik. Hayır ve insaniyet yolunda teşekkül eden böyle bir teşekkül her dürlü iddia ve mutalibattan varestedir. Esasen türk kadınlığının teşkil edeceği böyle bir teşekkülün hukukunu bütün vatandaşlar ve onların hükümeti kâfildir.

Bu birliğin kendi başına dersler, kurslar, konferanslar vermesi şu veya bu şekilde kundaktaki, kucaktaki çocuklara, bakım yurtları, çocuk bağçeleri tesis etmesi her hangi bir tarzda olursa olsun çocuklar ve kadınlara yardım eden yurtlar ve ocaklar. hastalara nakahathaneler açmasına lüzum yoktur. Bilfarz çocukların mektep haricindeki muhitlerini münasip şekilde kontrol etmek; çocukların fena i'tiyad almamalarını, alanlarında vaz geçirmek için mekteplere ve çocuk ana ve babalarına yardım etmekte büyük ve yüksek bir vazifedir. Biz yardımcı türk kadınları, bakıcı hemşirelerinden memleketin her köşesinde halkın ve hükümetin gayretile vucut bulmuş ve bulmakta

olan bu nevi teşkilâtın, müesseselerin idamesini te'min etmelerini, bunlara yardım etmelerini, etrafındakileri de yardıma teşvik ve sevk etmelerini bekliyoruz. Bu teşekkül esasen her türk kadınının binefsihi yapmakta olduğu hayırlardan daha müfit ve daha seri bir yolda, insaniyet aleminin her dem taze ve feyiznak bir köşesi olan türk vatanın şenlendirilmesi için bir intizam ve insicam âmili, bir zabtûrapt unsuru olacaktır. Bu teşekkül hayırların bile israf edilmemesi icap eden asri yaşayış tarzında türk kadınının, samimi ve ahenktar bir «dikkat ve iş başına!» nidası olacaktır.

BEDRİ TAHİR

Güzel yazılarıyla daima tekâmüle doğru yürüyen

“Türk Yurdu,”

REFİKİMİZİ MUNTAZAMAN OKUYUNUZ

## “Kış gelince,,

Kış, mevsimlerin en hoşudur. Titiz ve sert insanlara benzer. Eyi örtüldüğü halde, hiç ondan korkmamalıdır. Halbuki yaz mevsiminde en fazla korunmuş insanın bile hastalıklarla karşılaşması mümkündür. Fakat bu nazariyeler fakrın, sefaletin önünde erir.. Yaz günleri çayırların üzerine uzanarak uyku kestiren fakirler, kış gelince barınacak ve kendilerini bir parça daha ısıtacak bir kovuk ararlar. Kar parçalarıyla karışık fırtına, her kesin yüzünü kamçılarıken onlar kendi nefesleriyle gene kendilerini biraz ısıtmaya çalışırlar.

Soba başında, midemizin hakkını verdikten ve istirahat ettikten sonra, birazda harabeler içinde soukla mücadele edenleri düşünerek vicdanımızın da gıdasını vermeliyiz.... Temiz insan, duygulu insan, vicdanına gıda vermedikçe yaşadığını fark etmez.

Sefalet içinde inleyen, iztirap duyan insanları tanımak ve bulmakta müşküldür. Sokakta size uzanan her el sefaletin saikiyle size uzanmış değildir. Köşe başında bir çok kelime sizin merhametinizi tahrik etmek isteyen her adam sefalette değildir.

Dilencilik, çok zaman iş bulmak istemeyen tenbellerin takındığı birer maskedir. Çok ihtiyaç içinde bulunan, pek fazla yoksulluk çeken insanlar dilenmek kudretinde değildir.

Felâketler karşısında ilk defa hatırımıza bir kelime girer: Hilâliahmer... kardeşimiz harpta olupta haber almıyormuyuz derhal ona müracaat ederiz. Tabiat bir yere zulm ettimiyse derhal bu

şefkat yurdunu düşünürüz. Düşman kurşunu vücudumuzun her hangi bir taraftan intikam almak istediği, biz o yeri âtil bırakmamak ve tekrar memleket için istimâl etmek için tedavisini o felâket dindiren elc uzatırız. Görülüyor ki, bir felâketimizi dindirmek için muhakkak o şefkat yurdunun yüksek ve temiz yardımlarına ihtiyaç his ediyoruz.

Biz bu kış mevsiminde, odalarımızda sıcaklık dağıtan sobalarımızın başında vicdanımızın istirahatini temin edecek bir yardım yapmak istiyorsak, gerek harp ve gerek sulh zamanlarında bizim iztirabınızı tahfif eden, felâketlerimize nihayet veren Hilâliahmeri düşünmeliyiz. O, nasıl bizimkilere nihayet verdi ise diğerlerinkine de set çekecektir.

Kış fakrû sefalet içinde bulunanlar için harp kadar mühimdir. Çünkü harbin korkunç bomba ve kurşunlarına mukabil, cigerleri donduran, vücudu hırpalayan kış rüzgarı vardır. Bunlardan tahaffuz etmek için paraya ihtiyaç vardır. Bu paranın yerine ve en ziyade ihtiyacı olanlara verilebilmesi için Hilâliahmere koşunuz. Ona yapacağınız yardımlar vicdanınızın ihtiyacı olan gıdayı verecektir. Siz sobaların başında ısınırken, Hilâliahmerin şefkatli eli, harabelerdekilere uzanacak, onlara sıcak çorbayı, kendilerini ısıtacak kömürü verecektir.

İnsan için en büyük haz, kendi sadetini ihtiyacı olanlarla paylaşabilmektir.

H. Ş.

# Salibiahmer ve göz

Salibiahmer İttihat Komitesi neşriyatından

Salibiahmer cemiyetleri İttihadı programına yeni bir mevzu ilâve etmiştir. Bu da ekseri görmek mahrumiyeti vak'alarından korunmak imkânı olduğu esasına istinat etmektedir.

Trahom, emrazı zühreviye, çiçek ve kaza neticesi olan a'malığa mani olmak için hıfzussıhhamın en iptidai şekline riayet kifayet eder. Bu hastalıklarda hıfzussıhhaya ademi riayet «dünya» aynası tesmiye edilen görmüş hassasını gaip etmeğe sevk eder.

Çiçek hastalığı neticesi olan ve eskiden pek çok tesadüf edilen a'malık garpta tatbik edilen aşular sayesinde bu gün kâmilen zail olmuştur. Hıfzussıha yeni doğan ve küçük yaşında olan çocuklarda görülen göz rahatsızlıklarını her gün daha ziyade azaltmaktadır.

Cemahiri Müttefikai Amerikada büyük sanayi sahipleri vukua gelen kazaların ekserisini göz rahatsızlıklarından ileri geldiğini ve bunun tedavi ve tahaffuz usullerinin tatbiki sayesinde önüne geçilebileceğini nazarı dikkata almağa başlamışlardır. Elyevm sebebi keşfedilmemiş olan ve şarkta pek büyük zararlar tevhit eden trahom; garpta hıfzussıhhaya riayet yüzünden

tahribat yapmasına imkân bırakılmamıştır.

Mevzubahs mesele yalnız tam âmâlık değildir; esasen bu kelime matlup derecede sarih olarak izah edilememiştir. Daha doğrusu bunu izah edecek açık bir tabir bulunamamıştır. Ne kadar adam vardırki gözleri hafif görmekle beraber hayati çin müsaraa mecburiyetindedir? Asrı hayatta çocukların bu kadar nesilden teraküm etmiş şeyleri öğrenmek, erkek ve kadın yavaş yavaş el işlerini göz ve beyin ile yapmak mecburiyetinde kalmışları şimdiye kadar görülmemiş bir şekilde gözleri yormaktadır. Başlangıçta kolaylıkla tedavi olunabilen bir göz rahatsızlığı, fena şerait dahilinde gayri kabili tedavi bir şekle girebilir. Bu sebeplerden çocukları bundan muhafaza için, gözlerinin kuvvetini nazarı itibara alan hususi müesseselere göndermelidir.

Bu muhtasar hülâsadan, âmâlıktan vikaye programı için ne kadar müte nevi şeyler yapmak lâzımgeldiği görülmüyor. Malumat toplamak, mesaiyi tanzim etmek ve geniş bir propaganda ile efkârı umumiyeyi ikaz eylemek,

bu sonuncusu belki meselenin en mühimini teşkil eder.

Fennin bütün keşfiyatı, efkârı umumiyenin mesele ile alakadar ve lehinde olmaması yüzünden, bi fayıda kalmaktadır. Bu vâsi mevzua dair teşebbüste bulunulmuş ve çalışılmış neticeleri görünmeğe başlanmıştır. Amerika amalıktan muhafaza millî cemiyeti 20; seneden fazla bir müddet evvel kurulan ve bu gün 25.000 âzaya ve 140.000. dolarlık bir bütçeye malik bir müessesedir. Fen mutahassıslarıyla eyi bir ahenk ve hıfzıssıha müesseseleriyle sıkı bir rabita temin eden bu cemiyet trahom ve esasında emrazı züreviyeye müstenit âmalıklar ile meşgul oluyor. Binaenaleyh küçüklükte muayene, ve çocuğun doğduğu günden beri gözün bütün rahatsızlık ve arızaları, kazalara karşı tetbir ve gözleai zaif olan çocuklar için hususî mektepler (elyevm Amerikada bu nevi mekteplerin adedi 300 ü tecavüz etmektedir) amalar ve gözleri zaif olanlar için kavanin; velhasıl her muhitte yapılan geniş bir propaganda ile temin edilmiştir.

Salibiahmer cemiyetleri ittihadı, Amerikada bu kadar muvaffakiyet temin eden bu eseri Beynelmilel sahaya da teşmil edilmesinin pek ziyade mucibi istifade olacağı fikrindedir.

Amerika komitası bu teşebbüsün muvaffakiyetini temin için yardımını esirgemedi; ve 1928 senesi zarfında Avrupa Müdürü M. Lewis H. Karris i ve

sonra komitanın kâtibi Mis E. P. Brown u tavzif etdi. Kısmen onların yardımlarıyla mütâaddit memleketlerde yapılan teşebbüsler hakkında hastalık istatistikleriyle rapor ihzar edildi. Bu rapor amalar ve aynı zamanda basari tedabiri maniai sıhhiyesine tenas ediyor.

13 Mayısta Pariste profesör De Laperson nun riyaseti altında bir konferans akdedildi. Bu konferansa mütâaddit mutahassısalar ve bilhassa Eylül ayı zarfında Amisterdamdaki Beynelmilel kongraya riyaset edecek olan profesör Vandenhove iştirik etti. Amisterdamda toplanacak olan kongraya, Beynelmilel daimi bir teşkilât yapılması için teklifatta bulunmağa karar verildi.

Basarın tedabiri maniai sıhhiye Beynelmilel komitası 14 Eylül 1929 tarihinde teşekkül etti. «Scheveningue» de Hollanda Salibiahmeri ikinci reisi ceneral Van Dichl in riyaseti altında 26 memleketi temsil eden 74 göz hastalıkları mutahassısalarından murekkep bir içtima yapıldı.

Daha şimdiden Salibiahmerin bu teşebbüsünün semeresi görülmeğe başladı. Şarkı karip Beynelmilel yardım komitası, bu müstakbel teşkilâta pek alâka göstermekte, ziya ve aynı zamanda da trahom memleketi olan şarkın, komitanın ilk faaliyet sahasına sahne olmasını temenni etmektedir.

Terceme eden  
İskender.



# HİLÂLİAHMER HABERLERİ

## Hilâliahmer Merkezi Umumisinin içtimalı

Hilâliahmer Merkezi Umumisi geçen Kânunuevvelin üçüncü salı günü saat on birde dairei merkeziye binasında aylık içtimanı yapmıştır. İçtimaa merkezi umumi reisi sıhhat ve içtimal muavenet vekili Dr. Refik Beyefendi riyaset etmişler ve geçen içtimalara ait zabıtların kabulünü mütaakip Cemiyetin 1 Kânunuevvel 929 tarihindeki mali vaziyeti hakkında heyeti umumiyeye izahatta bulunmuşlardır.

Reis beyefendinin bu izahatını mütaakip müzakerat ruznamesi mucibince bir karara bağlanması icap eden Heyeti idareden muhavvel teklifat müzakere olunmuş ve bazı Hilâliahmer merkez ve şubelerine 330 ve 331 senelerinde gönderilüp hala zimmette görünen ve yangın ve ya mütesellimlerinin vefatı dolayısıyla ziyaa uğradıkları derin tahkikat neticesinde sabit olan makbuzların terkinini kayıt suretile mahsuplarının yapılması ve Heyeti idarece tadilen tanzim edilmiş olan Muhasebe talimatnamesi kabul olunmuş ve Hasstabakıcı mektebi ve merkezi umumi bütçelerinin müteferrika ve tenvir ve teshin maddelerinde bazı münakalalar yapılmıştır.

Bundan sonra reis Doktor Refik Beyefendi geçen içtimadan bu içtimaa kadar Heyeti idarece kuraklık yerlere, seylâpzedelere ve yangından mutazarır bazı yerlere yapılan yardımlarla diğer mukarrerat, oyun hâğıtları satışı maden suyu işleri ve sair muamelâtı cariyeye hakkında heyeti umumiyeye malumat vermişlerdir. Heyeti idarece yapılan bu işlermerkezi umumice tasvip olunmuştur.

Cemiyet kâtibi umumisi Dr. Asım İsmail Bey, geçen Temmuzda Cinevrede toplanan Beyr.elmil el siyasi konferansın 906 Cinevre mukavelenamesinde yaptığı tadilat ile yeni mukavelenin esasatı hakkında izahatta bulunmuşlardır. Eski mukavelenamede bitaraflık alâmeti olarak yalnız «Salibiahmer» kaydedildiği ha'de bu defaki tadilatta Hilâliahmer murahasalarının teklifi üzerine «Hilâliahmer» alâmeti de mukavelenameye ithal edilmiştir. Tadil edilmiş olan yeni Cinevre mukavelenamesinin tercümesini geçen nüshamızda neşretmiştik.

Kâtibi umumi Beyefendinin izahatını mütaakip ruznamede başka madde kalmadığı için saat on ikiyi kırk geçe toplanmaya nihayet verilmiştir.

**Eskişehir Çifteler (Mahmudiye) Köyleri  
halkının Hilâliahmer Cemiyetine Teberrü  
ettikleri zahirenin Cetvelidir**

	Köyü :	Buğday			Arpa		Kuruş
		Kile	Şinik	Mintan	Kile	Şinik	
Mecidiye	«	21			2		
Osmaniye	«	19	1		2	2	
İhsaniye	«	18					
Aziziye	«	16	2				
Şerefiye	«	14	3				
Hamam	«	16					
Belpınar	«	14	0	1			
Orhaniye	«	13					
Hayriye	«	13					
Bürgeşik	«	10					
Mes'udiye	«	12	1				
Hamidiye	«	8	2				
Kaşmat	«	6	2				
Şevkiye	«	5					
Gönger	«	5	3			2	
Fahriye	«	5	3				
Kadi	«	3	2		16	2	
Refahiye	«	3	3				
Eminekini	«	13					
Mamure	«	15	3				
Mandıra	«	12	3				
Yeniköy	«	11	2				
Körsan	«	13			8	2	
Saithalimpaşa	«	8					
Nasriye	«	10	2				
Başkurt	«	5					
Balçukhisar	«	4	2	1			
İsmet Paşa	«	5					
Çifteler	«	1	1		15		325
Alikân	«						
Lütfiye	«	3			4	3	
Mahmudiye atik	«	11	2				200
» muhacir	«	5			1	2	150
<b>Yekûn :</b>		<b>327</b>			<b>51</b>	<b>1</b>	<b>675</b>

Ve bunun haricinde :

	<u>Buğday</u>	<u>Arpa</u>	<u>Kuruş</u>
Derik Şubesinde	2625 kilo	2250 kilo	
Darende «	80 rublak	13 rublak [*]	
Keskin «	30000 kilo		
Adapazarı «	1440 «		
Suşehri «	3000 ölçek		
Tokat Merkezinden	387 rublak		
İshaklı Şubesinde	63 1/2 kile	25 kile	
Kocaeli Merkezinden	343 okka		1135
Aziziye Şubesinde	131 kile		

Ma'ruz merkez ve şubelerden teberruatın sonu almadığı bildirilmektedir

[\*] Bir rublak 30 kilodur.

\*  
\*  
\*

*Yukarıda derç ettiğimiz şu teberruat bütün Türklüğü mutahassis etmesi lâzımgelen bir vak'adır.*

*Bir kaç yıl kuraklık oldu. Anadolunun adeta bir zahire ambarı telekki edilen büyük bir kısmı açlık felâketine uğradı. Cemiyetimiz hiç bir müsiibete benzemeyen bu âfetin önüne geçmek üzere sermayesinden büyük bir kısmını bu işe hasretti. Bin bir fedakârlıkla açlıktan kıvranan, kırılan köylüye yerine göre buğday, un, mısır ve para dağıtarak bu müztarip boynu bükük insanlara yardım etti.*

*Şu kısa cümlelerle arzettiğimiz vak'a Cemiyetimizin uhdesine düşen insanî bir vazifeyi ifadan başka bir şey değildi ve biz bunu yapmakla vazifemizden başka bir şey yapmış değiliz.*

*Asıl maksadımız yıllarca açlıktan, yoksulluktan bitap düşmüş köylülerimizin bu sene mahsul cihetinden biraz yüzleri güler gülmez her şeyden evvel Hilâliakmeri düşündüklerini arzetmektir.*

*Evvel, açlık, yokluk senelerinin yığıldığı sefaleti tahsiften. sırtına lime lime olmuş tutulacak yeyri kalmamış olan gömlegini yenilemeden evvel, o sefalet o açlık, o yoksulluk günlerinde imdadına koşan mehmaimkân onu doyurmağa*

çalışan Hilâliahmeri unutmadı. Mahsulünden az çok verebildiği bir kısım ile ( minnettarlığını demeyeceğim ) büyüklüğünü gösterdi.

Kendi yardımıyla vücuda gelen, yaşayan Cemiyetimizin her ne de olursa olsun yine bir felâket karşısında kalındığı zaman yardıma koşmağa hazır olması için ona yardımı, onu kuvvettendirmeği düşündü. Bu âsil, bu necip duygu bize istikbal için her noktadan emin bir varlık müjdesini veriyor.

Varlığımızı varlığın medyun olduğumuz necip ve âsil hisli köylülerimize bin şükran.....

\*  
\*\*

Teberrü olunan bu zahireler mahalli Hilâliahmer Merkez ve Şubelerince tesellüm edilerek piyasada deyer fiyatı ile satılmakta ve esman balığı Merkezi Umumiye gönderilmektedir. Bu meyanda Kütahya Hilâliahmer merkezi köylü tarafından yapılan za-

hire teberrütatının satılmayarak tohumluk olarak istimali ve yeni sene için bunlarla köylü tarafından Hilâliahmer namına tefrik edilen bir kaç dönüm eraziye zeriyyatta bulunması Merkezi umumiden talep edilmiş ve bu talep Merkezi umumice is'af olunmuştur.



Ürgüp Hilâliahmer Şubesi a'zalarıyla rozet tevzi eden yavrular.

## Amerikan Gençlik Salibiahmerinin hediyesi

Amerikan gençlik salibiahmeri tarafından geçen sene yılbaşı münasebetiyle türk çocuklarına tevzi edilmek üzere Hilâliahmer Merkezi umumisine bin paket oyuncak gönderilmiş ve bu oyuncaklar Ankara ilk mekteplerine müdavim talebeye tevzi olunmuştur. Bu defa Amerikan gençlik salibiahmeri tarafından Hilâliahmer

Merkezi Umumisine vaki olan iş'aratta 1930 yılbaşı münasebetiyle yeniden bin paket daha oyuncak gönderildiği bildirilmiştir. Hilâliahmer Merkezi umumi bu oyuncakları bu sene taşradaki mekteplere tevzi edecektir. Amerikan gençliğinin türk gençliğine karşı gösterdiği alâka ve merbutiyete teşekkür olunur.

Yol masrafını tedarik edemediğinden dolayı Kudüste kalmış olan yurtdaşlarımızdan Nuri Efendi ile üç nüfus ailesinin ana vatana avdetleri için muktazi yol masraflarının cemiyetimiz tarafından verilerek celpleri; Heyeti idaremiççe kararlaştırılmış ve bu maksatla Kudüs konsolosumuza lâzım gelen meblağ gönderilmişti.

Geçen sene Amerika gençlik Salibiahmer cemiyeti azası tarafından — bizde gençlik Hilâliahmer teşkilâtı bu-

lunmadığı için — mekteplerimize sene başı hediyesi olarak kutular içinde oyuncaklar gönderildiğini ve mekteplere dağıtıldığını yazmıştık.

Bu dostluk hatırasına mukabele olmak üzere cemiyetimiz Amerika gençlik Salibiahmeri azasına dağıtılmak üzere bin kutu üzüm ve incir hazırlanmış ve bunları hususî yaptırılmış kutular içinde ve cemiyetimizin alâmeti farikasını hamil etiketlerle süsleyerek Amerika Gençlik Salibiahmeri namına sevk ettirmiştir.



Ürgüp Hilâliahmer Şubesi İdare heyeti

## SENELİK RAPORDAN

1929 Senesi

Hilâliahmer Meclisi Umumisi  
Riyaseti Cellesine

— Mabat —

## İSTANBUL MERKEZİ

İstanbul Merkezimiz 1928 senesi içinde 74840 lira bütçe varidatından başka 62711 İzmir, ve 699 kuraklık ianesi toplamıştır. Bütçe varidatı arasında 20058 lira 1927 senesinde nispetle 5000 liraya yakın bir fazlalık gösteriyor merkezimizin yakın bir atide aidatını bütçe varidatına müsavi derecede elde etmesini temenni ederiz. Aynı zamanda şefkat pulları hasılatı olmak üzere elde edilen 27254 lira bu mühim varidat menbainın kıymetine bir delil teşkil ediyor.

Merkezimizin yardımları arasında bilhassa İlk mekteklerdeki muhtaç talebenin iaşesi için sarfettiği mesaiyi zikredebiliriz. Altı bini geçen talebenin emri iaşesi için 26156 lira masraf ihtiyar edilmiştir. Bu yardım meclisi idarei Hususiyenin ve sırf bu maksat için vuku bululan teberruat, müsamerre ve diğer varidat ve Merkezimiz bütçesine mevzu tahsisatın bir kısmı ile ifa edilmesine mukabil hiç bir teşkilta masrafı ihtiyar olunmamış ve bu emri hayır Merkeze merbut şubelerin him-

metile başarılmıştır. Bundan başka muhtaç veremlilerden 167 hastanın asgari iki ay muayyen nisbette et ve yumurta ile iaşesi ve acil muavenetler için 5300 lira kadar sarfedilmiştir. İstanbul Merkezinin bilhassa kendi bütçe varidatlarının tahakkuku için şubelerini yetiştirmek hususunda sarfettiği gayretin bariz bir nümunesi olan 66000 küsur lira şubeler varidatını takdir ile karşılar ve Merkezin muhterem Reisi ile Heyeti Merkeziyesi ve Şubeleri Heyeti idarelerine daima muvaffakiyyetler dileriz.

## İZMİR MERKEZİ

Merkezlerimizin en mühimlerinden biri olan İzmir Merkezi bu devre zarfında şubattan gönderilen 634.979 kuruşla beraber 15.433.949 kuruş varidat teminine muvaffak olmuştur.

Bu meyanda İzmir hareketiarzı felâketzedeganına muavenet olmak üzere doksan bin küsur lira gibi mühim bir meblağ istihsal etmiş olması da ayrıca şayanı tizkardır. Mıntıkası dahilinde nahiye ve köylere kadar teşkilâtını teşmil ederek on üç kaza şuberleriyle yirmi sekiz nahiye ve köy şubeleri vardır.

		<u>Varidat</u>	<u>İrsalât</u>	
Kemâlpâşa	Şubesinde	59 946	49 972	kuruş
Ödemiş	«	48 180	39 929	«
Menemen	«	49 465	40 985	«
Tire	«	126 906	62 469	«
Çeşme	«	73 239	65 115	«
Kuşadası	«	19 635	18 700	«
Fuçeiatik	«	14 590	14 553	«
Bayender	«	56 459	30 000	«
Seferihisar	«	20 978	6 423	«
Bergama	«	55 100	30 400	«
Torbali	«	228 349	162 234	«
Urla	«	5 600	1 400	«
Seydiköy (Nahiye)	«	62 406	27 060	«
Bornova	»	70 560	63 930	«
Alaçatı	»	4 083	4 083	«
Fuçeicedit	»	3 657	3 400	«

vardır.

### EDİRNE MERKEZİ

Edirne Merkezimiz evelce bir devrei tevekkuf geçirmiş ise de yeni hey'eti idareyi teşkil eden mukted'r ve fa'al azalarının kıymetli mesaisile bu devre zarfında 552.747 kuruş varidat teminine muvaffak olmuş ve bundan

374.025 kuruşu Merkezi Umumimize göndermiş ve bundan başka fakir mektep talebesine üçyüz küsur liralık muavenette bulunmuştur.

Uzunköprü, Keşan, Kavaklı, Lalapaşa, Havsa, İpsala, İnoz, Kaza şubeleri olup bunlardan :

		Varidat	İrsalât	
Uzunköprü	Şubesinde	265 799	208 564	irsalât
Keşan	«	162 661	126 472	«
Havsa	«	31 092	31 900	« kuruş

vardır.

### AMASYA MERKEZİ

Amasya merkezinden bu devre zarfında 258.693 kuruş varidat ve Merkezi Umumimize 183.600 kuruş irsalât vardır.

Merzifon ve Gümüşhacı köy şubeleri olup Merzifon Şubesinde 24.258 kuruş varidat temin edilmiş ve bundan 21.617 kuruş Merkezi Umumiye gönderilmiştir.

## İZMİT (KOCAELİ) MERKEZİ

Bu Merkezimiz mevki ve ehemmiyeti ticariyesi itibarile mühim varidat temin etmekte ve bilhassa pul sarfiyatında büyük muvaffakiyetler göstermektedir.

Bu devre zarfında 737 878 kuruş varidat ve Merkezi Umumimize 12 850 kuruş irsalâtı vardır.

Kandere, Adapazar, Hendek, Geyve, Gebze, Karamürsel kaza şubelerile Ermeşe, Bağgecik, Karasu, Söğütlü, Akhisar, Yalva nahiye şubelerini havidir.

	Varidat	İrsalât	
Kandere Şubesiinden	16 681	—	kuruş
Adapazarı	483 092	330 850	"
Hendek	108 761	109 000	"
Geyve	36 287	20 000	"
Gebze	20 000	30 000	"
Karamürsel	125 744	86 500	"
			vardır.

## ATALYA MERKEZİ

Bu merkezimizde bu devre zarfında 42 678 kuruş varidat temin edilmiş, bundan ve senei sabıka mevcudundan olmak üzere 50 000 kuruş Merkezi Umumimize gönderilmiştir.

406 500 kuruş Merkezi Umumimize gönderilmiştir.

Alâiye, Akseki, Elmalı Kaş, Korkudeli, Fenike Manavgat, Serika kaza şubeleri varsa da yalnız Alâiye şubesiinden 89 522 kuruş varidat 34 635 kuruş irsalât vardır. Diğer şubeler bu devre zarfında bir faaliyet gösterememişlerdir.

Karaisalı, Kozan, Kadırlı, Fekke, Saimbeyli, kaza şubelerile Misis, Tuzla, Pozanti, nahiye şubeleri varsa da bunlardan bu devre zarfında yalnız Kadırlı Şubelerinden 36 094 kuruş varidat ve 14 620 kuruş irsalât vardır.

## AYDIN MERKEZİ

## ADANA MERKEZİ

Adana Merkezimiz ehemmiyeti mevkiye ve ticariyesi nispetinde müteziyit bir faaliyet ibraz etmektedir. Bu devre zarfında 1.107 179 kuruş varidat teminine muvafak olmuş ve bandan

Aydın Merkezimiz len bu devre zarfında 512 726 kuruş varidat temin edilmiş ve 310 000 kuruş Merkezi Umumiye gönderilmiştir. Bu merkeziimiz evvelki devrelere nazaran bu devre zarfında oldukça büyük bir faaliyet göstermiştir. Nazilli, Bozdoğan, Söge, Çine, Karacasu, Karapınar, Karalut, Köşk, Sultanhisar, Ateş, Yenipezar, Bağarası Şubeleri olup:



	<u>Varıdat</u>	<u>İrsalât</u>	
Nazilli Şubesinde	93 484	39 100	kuruş
Söge «	5 387	—	«
Çine «	84 304	83 496	«
Karacasu «	2 900	—	«
Karapınar «	31 678	17 900	«
Karahıt «	73 926	61 251	«
Köşk «	66 140	35 500	«
Sultanhisar «	7 015	—	«
Atça «	1 160	—	«
Bağarası «	42 923	42 687	«

vardır.

### ANKARA MERKEZİ

Ankara Merkezi bu devre zarfında 105 770 kuruş varıdat temin etmiş olup bundan 52 400 kuruşu Merkezi Umumimize gönderilmiştir.

Atiyen bu Merkez de ehemmiyetile

mütenasip bir faaliyet göstereceğini ümit ederiz.

Çubukabat, Ayaş; Beypazarı, Haymana, Yabanabat, Keskin, Zir şubeleri olup bunlardan:

	<u>Varıdat</u>	<u>İrsalât</u>	
Çubukabat Şubesinde	7 692	5 263	kuruş
Beypazarı «	37 933	26 671	«
Haymana «	36 239	35 000	«
Keskin «	12 000	10 000	«
Pulathı «	13 741	10 788	«
Zir «	1 035	—	«

vardır.

### ERZİNCAN MERKEZİ

Erzincan Merkezimiz geçen devrede olduğu gibi bu devre zarfında mühim faaliyetler ibraz ederek 479 715 kuruş

varıdat temin etmiş ve bundan 128 065 kuruş Merkezi Umumimiye irsal eylemiştir.

Kemah, Rifahiye, Plumır, Kigi, Cimin, Silepur Şubeleri olup:

	<u>Varıdat</u>	<u>İrsalât</u>	
Kemah şubesinde	10 675	9 962	kuruş
Plumir "	10 742	2 469	"
Kigi "	81 236	2 000	"

### AKSARAY MERKEZİ

Bu merkezimiz kuraklık muntakaları meyânında bulunmakla beraber gösterdiği faaliyetler sayesinde bu devre zarfında 135 969 kuruş varıdat temin ve hasılatı umumiyesinden 180,000 kuruşun merkezi unumimize göndermiştir.

Arepson ve şerefli Koçhisar Şubeleri olup Koçhisar Şubesinde 28,258 kuruş varıdat ve senei sabık mevcu-

dundan ilâve suretile 55,554 kuruş irsalât vardır.

### ESKİŞEHİR MERKEZİ

Bu Merkezimizde gösterildiği faaliyet ve müsmir mesaisile gerek Merkezde ve gerek şubatta oldukça mühim varıdat temine muvaffak olmuştur.

Merkezin bu devre zarfında 583.668 kuruş varıdatı ve 441,042 kuruş irsalâtı olduğu gibi.

	<u>Varıdat</u>	<u>İrsalât</u>	
Mihaliçcik Şubesinde	58 058	43 980	Kuruş
Sivrihisar "	18 355	12 325	"
Seyitgazi "	86 849	84 510	"
Mahmudiye "	13 612	12 623	"
Muttalip "	32 005	31 295	"

vardır.

### ERZURUM MERKEZİ

Bu devre zarfında 9.875 kuruş va-

ridatı ve 9.000 kuruş irsalâtı vardır.

Pasinler, Tercan, Hunis. Tortum. Olti. Şubeleri olup :

	<u>Varıdat</u>	<u>İrsalât</u>	
Pasinler Şubesinde:	100 132	94 743	Kuruş
Tercan "	5 480	9 400	"
Olti "	13 769	6 500	"

vadır.

## URFA MERKEZİ

Urfa Merkezile şubaları bu devre zarfında oldukça müsmir faaliyette

bulunmuşlardır.

Merkezin 214.157 kuruş varidatı ve 150.683 kuruş irsalâtı olduğu gibi.

	Varidat	İrsalât	
Seruç Şubasından	35 567	34 498	Kuruş
Birecik >	81 527	56 258	>
Siverek >	45 397	3 500	>
Viranşehir <	2 522	....	<
			vardır.

## Şiri Hurşidi Surhi İran Cemiyetinin teşekkülü

Geçen sene İran komşumuzun Horasan vilâyetini tahrip eden zelzele âfetinden muztarip olanlara Cemiyetimiz tarafından bin lira gönderilmişti. Bu defa şiri hurşidi surhi İran cemi-

yetinden gönderilen bir mektupta mezkûr teberrûmüzden dolayı teşekkür edildiği ve paranın tevzi edildiği bildiriliyor.

## T a s h i h

99 uncu sayımızın 471 ve 473 üncü sayı alarındaki resimlerin altında bir yanlışlık olmuştur. 471 inci sayfada ki resmin altına Halit bey yazılacak

iken Mehmet bey yazılmış ve 473 üncü sayıdaki resmin altına Mehmet bey yazılacak iken Halit bey yazılmıştır. Tashihini ve vakı yanlışlıktan dolayı affımızı rica ederiz.

## TÜRKİYE HİLÂLİAHMER CEMİYETİ

İzmir Merkezine mensup Karşıyaka Dispanserinin  
1929 SENESİ II inci TEŞRİN AYI SİHHÎ İSTATİSTİK CETVELİ

<u>Hastalığın ismi</u>	<u>Çocuk</u>	<u>Kadın</u>	<u>Erkek</u>	<u>Yekûn</u>
Mide hastalıkları . . . . .	0	20	0	20
Akciyer . . . . .	1	10	11	22
Kalp . . . . .	0	18	15	33
İdrar yolu . . . . .	0	4	0	4
Sinir . . . . .	0	10	0	10
Göz . . . . .	15	1	1	17
Kulak, buğaz, burun . . . . .	6	0	2	8
Sıtma . . . . .	229	336	124	689
Bağırsak . . . . .	24	16	20	60
Bağırsak kurtları . . . . .	10	0	0	10
Zatürree . . . . .	2	1	1	4
Zatülcenp . . . . .	1	1	2	4
Romatizma . . . . .	0	2	8	10
Akciyer Veremi . . . . .	0	3	0	3
Sair aza veremi . . . . .	0	0	0	0
Firengi . . . . .	0	0	0	0
Belsoğukluğu . . . . .	0	0	2	2
Kadın hastalıkları . . . . .	0	11	0	11
Harici hastalıklar . . . . .	16	0	25	41
Sair hastalıklar . . . . .	8	0	27	35
<b>Yekûn :</b>	<b>312</b>	<b>433</b>	<b>238</b>	<b>983</b>

TÜRKİYE HİLÂLİAHMER CEMİYETİ  
İzmir Merkezine Mensup İkiçeşmelik Dispanserinin  
1929 SENESİ II<sup>inci</sup> TEŞRİN AYINA MAHSUS SİHHÎ CETVEL

BİR MAH ZARFINDA MÜRACAAT EDEN HASTA MİKTARI

Sıra №	Hastalığın İsmi	Çocuk	Kadın	Erkek	Yekûn
1	Mide hastalıkları . . . . .	16	22	24	62
2	Akciyer . . . . .	21	18	12	51
3	Kalp . . . . .	0	12	16	28
4	İdraryolu . . . . . , .	2	15	9	26
5	Sinir . . . . .	0	31	9	40
6	Bağırsak . . . . .	70	21	9	100
7	Cilt . . . . .	20	23	10	53
8	Göz . . . . .	4	11	15	30
9	Kulak, buğaz . . . . .	34	48	17	99
10	Bağırsak kurtları . . . . .	7	9	2	18
11	Sıtma . . . . .	146	164	110	420
12	Grip . . . . .	28	37	10	75
13	Zatürree . . . . .	11	13	8	32
14	Zatülcenp . . . . .	1	19	8	28
15	Akciyer veremi . . . . .	6	21	3	30
16	Sair aza veremi . . . . .	3	11	7	21
17	Romatizma . . . . .	0	43	29	72
18	Belsouklugu . . . . .	1	8	6	15
19	Kadın hastalıkları . . . . .	0	49	0	49
20	Harici hastalıklar . . . . .	34	91	86	211
21	Sair hastalıklar . . . . .	41	99	92	232
22	Dank . . . . .	2	19	9	30
<b>Yekûn</b>		<b>447</b>	<b>784</b>	<b>491</b>	<b>1722</b>

# SALİBİAHMER HABERLERİ

## Sivil ehalinin kimya harbine karşı himayesi

### BEYNELMİLEL MUTAHASSISLAR KOMİSYONU MESAİSİ

## Millî Salibiahmer Cemiyetleri Merkez Komitalarına

Tamim No. 280

CİNEVRE : 31 İnci Teşrin 929

Hanımlar, Efendiler.

Size derhatır ettirmekle mubahiyiz ki, on ikinci beynelmilel salibiahmer konfransı, beşinci kararile milli Salibiahmer Cemiyetlerinin ve beynelmilel Salibiahmer komitesini, sivil ehalinin harp gazlerine karşı muhafaza ve himayesi tedabirini tetkika memur eylemişti.

Bu vazifeyi ifa için, beynelmilel Salibiahmer komitesi 1928 senesi ikinci kânununda Brukselde ve 1928 senesi nisanında Romada ekseri azası Millî Salibiahmer Cemiyetleri tarafından tayin edilen bir mütehassıslar komisyonunu içtimaa davet eyledi. Beynelmilel komite bu iki içtimaa hasredilen raporları ve bu raporlar üzerine müttehaz kararları iki hususî eser ile neşreyledi.

Tarafımızdan bu bapta neşredilen en son malûmatı ve bilhassa ikinci içtimaa ait olanları muhtasaran hatırlatmamıza müsadenedizi rica ederiz.

Beynelmilel Salibiahmer komitesi mecmuası Nisan 1929 nushasında bu içtimada söylenen küşat ve hitamı müzakerat nutuklarını neşreyledi. Bilahare Mayıs ve Haziran 929 nüshalarında da mütehassıslar tarafından bilnünakaşa zirde ki on yedi kararın ittihazına esas teşkil eden on dört rapor neşrolundu. Mutahassısların kabul eyledikleri kararlar şunlara ait bulunuyordu: [\*]

- a) Müctemi himaye tetbirleri (I-VI)
- b) Ferdî himaye tetbirleri (VIII)
- c) Umumî teşkilât tetbirleri (VIII-X)
- d) muhtelif sair meseleler (XI-XVII)

[\*] Bu raporlar mecmuamızda tamamen terceme suretile neşr olunmuştur.

Beynelmîlel komite, muhtelif sanayi muhitinde ve mutahassıs âlimler arasında sivil ehalinin himayesi için bir musabaka açılmasını tavsiye eden mutahassıs lar komisyonunun temenni-yatına tevfikân daha ziyade intizara lüzum görmeksizin bunu matbuata ve bir çok memleketlerin teknik gazetale-iine verdiği bir tebliğ ile Beynelmîlel Salibiahmer mecmuasının Haziran 929 nüshası — No. 126 — sayıfa 489) bir Haziran 929 tarihinden 31 Kânunuevvel 930 tarihine kadar, hiperit namı altında tanılan müthiş gazın havada mevcudiyetini bildirecek bir réactif (*reaktif*) hakkında musabaka açtığını ilân eyledi.

Beynelmîlel Salibiahmer komitesi bu musabakaya kendiliğinden 10 000 frank mükâfat tahsis etti.

••

Deruhte edilen işin şeraitini; ana-sırını, usullerini ve tesbit edilcek gayeyi tayin eyleyen bu ilk teşebbüsât ile, Beynelmîlel Salibiahmer komitesi milli Salibiahmer cemiyetlerinin kendisine tevdi eyledikleri vazifeyi ifaya gayret eylemiştir.

Komitânın faaliyeti zaten haizi ehemmiyet bulunan bir çok taharriyat ve tetkikatı tanıtmak ve ya teşvika matuf değildir. On üçüncü Salibiahmer konferansı (birinci Teşrin 1928) ittihaz eylediği bir kararla Komitaya devletlerin, mümkün mertebe yakın bir istikbalde boğucu, zehirleyici ve emsali gazlarla bakteriolojik vesaitin harpta istimalinin men'ine mütedair 17 Hazi-

ran 925 tarihli Cinevre protokoluna nihai surette iştirak eylemelerindeki menafia hükümetlerin nazarı dikkatle rini yeniden celp vazifesini tahmil eylemişti.

Vazifesine sadık olan komita bu kararı infaz için 5 Eylül 929 tarihinde Cinevre mukavelesine vaziül'imza devletlere kimya ve mikrop harbi hakkında bir mektup gönderdi.

Cinevre protokoluna gelince, şimdiye kadar ancak pek mahdut hükümetler tarafından tasdik edilmiş bulunmaktadır.

Muttehiden talep ve kabul edilen bu memnuiyetin, beynelmîlel komitanın derin temennisini tatmin eylesine intizaren kendisinin halen vazifesi bütün kuvvete, ana hatlarını beynelmîlel mutahassıs komisyonunun çizmiş olduğu vaki tedabire yardım etmektedir. Fakat komita bu vazifesini ancak milli salibiahmer cemiyetlerinin, hükümetlerinin, müzaharetiyle, komitaya bu işin vesaiti maliye temin eylemeleriyle ifa edebilecektir. Bu iş, fenî mahiyette yeni tetkikatı ve aynı zamanda şumulünü umumileştirecek devamlı ve usulî bir teşkilâtı istilzam eder. Bunlarda şunlardır:

A — Aeroşimiye karşı, zirdeki hususâtı muemmen beynelmîlel musabakalar ile bir takım himaye vesaiti aranması:

a) Havada hiperitin mevcudiyetini bildirecek en mükemmel reaktif.

b) Gayrı faal nüfusuna tevzi edilmek üzere en iyi süzme aleti veya gaz maskesi.

c) Kimya bombardımanları esnasında ehaliye tahsis edilecek tahtel'arz meclcelere kabili teneffüs hava temini ve zehirli havanın ademi nüfusunu temin için en muvafık dispozitifler.

Dört seneye tahsis edilecek olan bu üç musabakadan birincisi halen açılmış bulunmaktadır.

B — Bilhassa zirdeki hususati muhtevi bulunan hava tehlikesine karşı himaye vesaitinin umumileştirilmesi:

a) Beynelmîl Salibiahmer komitası merkezinde ihdas edilen vesaik merkezinin, kendisine Bruksel ve Roma mutahassısları tarafından tevdi edilen Beynelmîl rolü yapabilmesi için inkişaf ettirilmesi.

b) Bruksel de toplanan mutahassısların temenniyatına ve Romadaki beynelmîl komisyonun kararlarına tevfikân halkın afişler, risaleler ve tedris program'arile tenvir ve talimi.

Beynelmîl komitanın bütçesi kendilerine irsal olunan milli Salibiahmer Cemiyetleri bilirlerki komite, bukadar muhtelif faaliyetleri icap ettiren ve hiç olmazsa bir kaç sene mu'temadiyen artacak olan masarifi kendi menabii ile karşılayamaz.

İki defa mutahassıs konfrans masarifine iştirak, muvakkat vesaik

dairesi teşkil ve bu üç musabakadan birincisine mükâfat vermek suretiyle komitenin gösterdiği gayret, daha büyük fedakârlıklar yapmasına imkân bırakmamaktadır; ve bittabi, ne diğer musabakaların ve nede daimi ve tamimi vesaik ve talim dairesinin teşkili masarifini derubte etmesi de imkânsızdır.

Buna kanaat getiren Beynelmîl mutahassıs komisyonu Romadaki içtimasını tatil etmeden evvel Beynelmîl komitanın bu eserinin takip edilmesi için zirdeki kararları ittihaz eylemiştir.

a) Başlanan işin devamı için lâzım gelen menabii varidatın temini zimmında yapılacak bütün teşebbüsatta bütün kuvvetiyle muzaheret edilmesi.

b) Her heyeti murahasanın memleketine avdetinde beynelmîl musabakalar yapılacağından hükümetini haberdar eylemesini, bu musabakalara kâfi mükâfatlar verilmesi lâzım olduğunu ve binnetice beynelmîl komitenin bu işi ikmâl için hükümetlerden muaveneti nakdiye alması zaruri bulunduğu.

\*\*

Binaenaleyh, Beynelmîl Salibiahmer komitası için; milli Salibiahmerler ve onların hükümetleri salahiyet ve vukfları her türlü itirazın fevkinde olan mutahassıslar vasayasını tat-



bik etmek için icap eden masarifin bir tablosunu vücûda getirmek zamanı gelmiştir.

Bu masarif derin tetkika tabii tutulmuş olup dört senelik mesaiye ve üç musabakaya taksim edilmek su-

retiyile 282,000 İsviçre frangi olarak tahmin edilebilir.

Bu para, gerçi çoktur, fakat bu mesainin mahiyeti mutahassısların iştirakini ve fenni vesaiti icap ettirmektedir.

*Bütçe berveçhi atidir:*

## I

### Beynelmîl Üç Müsabaka

a) Verilecek mükâfatlar . . . . . 50 000 frank

Bunun 10 000 frangi birinci musabaka için Beynelmîl komita tarafından şimdiden temin edilmiştir.

40 000 frank — üçüncü musabaka için muhtelif mükâfatlar (*Melce musabakası*.)

İmalâtçı sanayi ashabi maskeler imalinde doğrudan doğruya bir menfaat görecekları için maskeler musabakasına mükâfat konmamıştır.

b) Teşkilât, ekspertiz, labaratuvar ve tecrübeler masrafı 30 000 frank hesabıyla . . . . . 90 000 "  
Musabakalar mesarifi yekûnu: . . . . . 140 000 frank

140 000

## II

### Vesaik Merkezi

#### SENELİK MÜKÂFAT

a) Gazete, risale ve neşriyatı fenniye abonası teknik kelimelerin vücûde getirilmesi . . . . . 5 000 "  
b) Tetkik seyahatları . . . . . 5 000 "  
c) Kimya harbi hakkındaki vesaikin millî Sali-biahmerlere neşri ve propaganda . . . . . 8 000 "  
d) Kâtiplik dairesi masrafı . . . . . 12 500 "  
e) Masarifi muhtelif ve gayri melhuze . . . . . 5 000 "  
Senelik mesarifi yekûnu . . . . . 35 500 "  
Dört senelik " . . . . . 142 000 "

142 000

Birinci ve ikinci baplar yekûnu . . . . .

282 000

Beynelmîlel Salibiahmer komitesi birinci musabaka mükûfatı olan 10 000 frankı zaten temin eylemiş olduğundan, mesaiye devam edebilmek için senede 68 000 frank hesabıyla dört senede 270 000 frank daha bulmak lâzımgelmektedir.

Eğer millî Salibiahmer cemiyetleri, Beynelmîlel Salibiahmer komitesinin kendisine verilen salâhiyet dahilinde tara eylediği teşebbüsât ve yaptığı işleri tasvip ederek, yüksek bir derecede insani bir iş olan, sivil ehalinin kimya harbine karşı himayesi hususunun mutahassıslar tarafından vazedilen usullere tevfikân devamı lâzımgeldiğini takdir ediyorlarsa bu menabii maddiyenin teminine çalışırlar. Hükûmetlerden nakdi muavenetler ve ihtimal ki hususi ianatta temin eylerler.

Beynelmîlel komite millî cemiyetlerin kararlarına ve gayretlerine itimat ve onların vesaya ve fikirlerini minnetle kabul eyleyecektir.

Komita işinin birinci kısmını ikmal eylemiştir. Buna devam için, Beynelmîlel mutahassıs komisyonunun müttehit kararıyla beraber, şimdiye kadar mutaaddit Salibiahmer cemiyetleriyle bir çok Salibiahmer mensupları ve âlimler tarafından gösterilen asari teşvika ve şedit alâkaya istinat etmektedir.

Komita bu teşebbüsün ehemmiyeti hasebile, işbu tamime bütün dikkatınızı hasreylemenizi ve cemiyetinizin bu bapta ittihaz eyleyeceği kararı müm-

kün mertebe sūr'atla bildirmesini rica eylemektedir. İhtiramat...

Beynelmîlel Salibiahmer komitesi namına :

*Max Hubert*

**Danimarka: Sene nihayeti istatistikleri** — 31 Kânunuevvel 928 tarihinde Danimarka millî Salibiahmer komitesi tarafından yapılan istatistike nazaran komita 36278 adûlt ve 1307 junior âzaya maliktir. Bu âzalar 70 mahallî komita ve 42 gençlik gruplarında mukayyetirler.

Âzaların 1928 senesi zarfında komitaya verdikleri aidat yekûnu 75 565 kurona balığ olmuştur.

∴

**Amerika: Amerika bahriyesi ve Salibiahmeri** — 1928 senesi zarfında zabıt ve efrat olarak 8822 Amerika bahriyelisi Salibiahmere âza kaydolunmuştur. Altı harp sefinesinde Salibiahmere âza olanların adedi % 100 dūr.

∴

**U. R. S. S.: Yeni tayyare sıhhiye servisi** — Rusya Salibiahmer komitesi merkezi sıhhiye hizmetinde kulanılmak zûere bir tayyare yaptırmıştır. Bu tayyare dört hasta istiap edebilecektir. Tayyare bir kaç ay evvel vefat eden komitanın sabık reisi mōsyō *Solovieff* in ismini taşıyacaktır.

∴

**Kosta - Rika: Sinema vasıtasile sıhhi propaganda** — Costa - Rica Salibiahmeri; Lig kâtibi umumiligi tarafından sıhhi propaganda için gönder-

rilen filimlerden çok istifade edildiğini bildiriyor.

Gönderilen filimler : sinek, ankilos-tomiase; valide çocuklarına süt verme-lidir; çocuğun sıhhati; müstakbel valide mevzularına dairdir. Bu filimler hemen memleketin her tarafında gösterilmiş ve aynı zamanda da Salibiahmer direk-toru tarafından da aynı mevzular hak-kında konferanslar verilmiştir. Matbuat bu propagandaya iştirak ederek göste-rilecek filimleri ilân etmiş ve sonra da filimler hakkında takdirkârane uzun makaleler yazmıştır.

Kosta - Rika Salibiahmer komitesi tarafından Lig kâtibi umumiliğine yazılan bir mektupta bu filimlerin ira-esi sıhhi propaganda için ne iyi bir vasıta teşkil ettiğini bildirmiştir.

## Propaganda ve teşkilât

**Bulgaristan : Salibiahmer mer-kezi umumisi** — 29 Mayıs 1929 tari-hinde vukubulan Bulgar Salibiahmer cemiyeti senelik içtimanda üç temenni kabul edilmiştir :

1 — Salibiahmerlerin sulh progra-mının tevsii ve hastabakıcılar mekte-binin büyütülmesi.

2 — İdare heyetine merbut ve sa-lâhiyettar kimselerden mürökkep ola-rak, Salibiahmerin sıhhati umumiyenin

ishaluna iştiraki hakkında bir program tertibine memur fennî bir komisyon ihdası.

3 — Faydasız surett kuvvet sarfına ve mükerrer işlere mani olmak üzere insanı gayelere çalışan teşkilâtın faa-liyetlerinin tensiki.

Zelzele musabinine yardım komitesi, mesaisini bitirdiği cihetle, salâhiyetle-rini Salibiahmer komitesine devrû tev-di eylemiştir. Komitaya kalan iki mil-yon leva bir seyyar dispanser ihdasına ve beşyüz bin leva da bir tatil kolonisi tesisine tahsis edilmiştir.

## Gençlik Salibiahmeri

**Yugoslavya : Gençlik Salibiah-merinin resmen tavsiye edilmesi** —

Yugoslavya Maarif nazırı memleketin mektep heyetlerine zirdeki tamimi gön-dererek kendilerine gençlik Salibiah-merlni tavsiye eylemiştir:

Belgrat : 5 Nisan 1929

Gençlik Salibiahmerinin mektep-lerdeki gençlerin terbiyesine mühim ve âsil bir tesiri vardır. Bu teşkilât ta-lebeye muhtariyet hisleri vererek, te-şebbüsü şahsilerini arttırır ve onları vatandaş hayatına hazırlar, müteakabil muavenet hisleri uyandırarak seciye-lerini asilleştirir, ve mektepler arasındaki muhaberat ile memlekette ve ha-riçteki dostlarını arttırır. Bundan ma-

da bu mutakabil muhaberat memleketimizi teşkil eden üç milletin ruhi ittihadı için de büyük bir yardımdır. Çocuklar mektep (*cantine*) kantinleri, çıraklık atelyeleri, banyo ve prevantoryomlar tesis ederek çalışmaya alışır ve eyi itiyatlar kesbeyler.

Bu müessese şimdiye kadar vücade getirdiği gençliğin maddi ve manevi inkişafı itibariyle kendisinden bihakkın beklenen hizmeti temin eylemiştir. İşte bunun için ve memleketimiz gençlik Salibiahmeri merkez komitasının talebi üzerine zirdeki hususatı tavsiye eyliyorum :

1 — Bütün kollej muallimleri gençlik Salibiahmerinin faaliyetlerine samimane bir kabul göstermelidirler.

2 — Mekteplerde yapılan bütün insani faaliyetler gençlik Salibiahmerinin tevassutu ile bizzat çocuklar tarafından yapılmalıdır.

Maarif nazarı :  
B. Maksimovic

\*\*

**Japonya :** Zirdeki istatistiklerin gösterdiği vechile Japonya gençlik Salibiahmeri azalarının adedi bir senede (123 177) artmıştır.

Haziran	grup	erkek	çocuk	kız	yekûn
30	928	5 180	664 785	529 208	1 193 993
30	929	5 617	731 822	585 298	1 317 120

\*\*

**Siyam :** Senei tedrisiye nihayetinde (31 Mrrt 929) Siyam gençlik Sa-

libiahmeri azaları 20 172 erkek ve 10 321 kız çocuk olmak üzere ceman 30 493 çocuktan mürekkep bulunuyordu. Geçen seneye nazaran 1 648 teza-yüt mevcuttur.

## Baron S. Hirayama

1854 — 1929

25 Eylülde Japonya Salibiahmeri, dokuz senedenberi mukaddera-tına en yüksek bir temayüz ve en ulvi bir merbutiyetle idare eden baron S. Hirayama yı gayip eyledi. Japon Salibiahmerinin, bu hazin haberi bildiren telgrafi Beynelmîlel komitaya 26 Eylülde komitanın umumi içtimai esnasında vasıl oldu. Baron Hirayamanın vefatından son derece müteessir olan Beynelmîlel komita teesüratını Japon Salibiahmerine telgrafla bildirdi. Ertesi gün reisi sani Marki K. Tokugava, Beynelmîlel komitaya, berveçhi zir aynen derç eyledigimiz mektubu göndermiş bulunuyordu.

### Tokyo : 27 Eylül 929

Reis Beyefendi;

Telgrafla da arzedildiği vechile meclisi hâs azasından, Japon Salibiahmeri reisi Baron Hirayama 25 Eylül 929 tarşhinde Tokyu da, yetmiş altı yaşında vefat eylemiştir. Japon Salibiahmerinin bu elim ziyadan ne derece müteessir olduğnu anlatabilmek için müteveffanın hayatını, hiç olmazsa Salibiahmerde geçen kısmını itibariyle izah etmek isteriz.

6 Teşrinisanı 854 te tevellüt eden Mōsyō Hirayama, Viyana sergisine ajan sıfatile iştirak etmek üzere 1873 te Avrupa'ya gitmiş ve bu münasebetle Salibiahmer müessesesi hakkında tetkikatta bulunmuştur. Hali hazırdaki Japon Salibiahmerinin esasını teşkil eden Hakvaisha cemiyetininin te'sisinden beri mumaileyh mütevaliyen kâtip, daimi komisyon azası ve idare reisi sıfatlarla daima Japon Salibiahmerinin eyliğine çalışmaktan farig olmadi.

Japon Salibiahmeri, 1887 tarihinde iktisap eylediği bu nam ile Salibiahmer cemiyetleri camiasına iltihakını da bilhassa mōsyō Hirayama ya medyun-dur.

Çin — Japon harbi (1894 — 1895) bokserler (Boxer) meselesi (1900) ve Rus — Japon harbi (1904 — 1905) senesinde Mōsyō Hirayama Salibiahmerin muvaffakiyetile tetevvüc eyleyen yardım mesaisine faalâne iştirak eyledi. 1917 de kiral tarafında reis vekili nasbedilerek, harbi ümumi esnasında imdat işlerinde kudretli bir surette çalıştı. İki sene sonra Amerika, İngiltere ve İtalya Salibiahmerleriyle birlikte Salibiahmer cemiyetleri ittihadının teşekkülüne yardım eyledi. 1920 senesinde riyaset makamma geçerek, daima pederane bir alâka ve samimiyet gösterdiği işlerini kemali muvaffakiyet ve dirayetle idare etti. Bu arada ittihadın kararlarına tevfikân 1922 sene-

sinde gençlik Salibiahmeri gruplarını te'sis eyledi. 1923 senesinde garp ayaletlerinde vukubulan zelzelelerde ve müthiş yangında imdat işlerinin başına geçerek bu işleri herkesin takdirini mucip bir surette ikmal eyledi.

1923 Teşrinisanında Aksai şark Salibiahmer cemiyetleri ikinci konferansı Tokyoda içtima etmişti. Mumaileyh bu fursattan istifade ederek, konferansta temsil edilen muhtelif cemiyetlerle dostane rabıtalara te'sis eyledi. Bunlardan mada yine mumaileyhin teşebbüsile cemiyet merkezinde halen azami tekâmüle vasil olmuş bulunan bir müze te'sis olundu.

Hülâsa, elli seneden fazla bir müddet yorulmak bilmeyen Baron, faaliyeti beşeriyenin bu asıl şubenin gavesi için en derin bir merbutiyetle çalıştı. Zaten, Beynelmîl komita, mumaileyhin Japon Salibiahmeriyle Beynelmîl komita ve sair milli cemiyetler arasında iyi bir ahenk te'minini ne derece arzu ettiğine vakıftır. Bunun içindir ki, cemiyetimizi dilhâş eden bu mateme Beynelmîl komitanın da iştirak eylediğine kani bulunuyoruz. Mümtez reisimizin hatırasını daima muhafaza edeceğimiz emniyetile ihtiramı mahsusamızın kabulünü istirham eyleriz efendim.

İmza: K. Tokogava

Fihakika, Japon Salibiahmeri kani olabilir ki, yarım asırdan fazla bir



**Japon Salibiahmeri Reisi müteveffa Baron S. Hirayama**

müddet Salibiahmer gayelerine hizmet eden Baron Hirayama nın hatırasını Beynelmîlel komita minnetle muhafaza ve yat edecektir.

*Bu teessüre Türk Hilâliahmeri de samimiyette iştirak ve menleketine bu kadar yararlıklarda bulunan bu asil insanın hatırasını takdir eder.*

# Parti Française

## RÉUNION DU COMITÉ

### CENTRAL DU CROISSANT ROUGE TURC

La session mensuelle du Comité Central du Croissant - Rouge turc s'est tenue au siège central du Comité le 3 Décembre 1929 à 11 heures, sous la présidence de son Excellence M. le Dr. Refik Bey, Ministre de l'hygiène et de l'Assistance Sociale.

Le président, par suite de l'approbation des procès — verbaux des sessions précédentes, donna des explications sur la situation financière de la société à la date du premier Décembre 1929.

Ensuite, on a passé, d'après l'ordre du jour, à la délibération de certaines propositions présentées par le conseil d'administration, et parmi elles on a approuvé:

1 — La liquidation, par voie de rayement des comptes, de quelques reçus concernant les fonds envoyés aux divers comités et sections de la société et qui figurent à leurs passif, la perte desquels par cause de décès des détenteurs ou d'incendies ayant été dûment établies.

2 — Le règlement du bureau de comptabilité, préparé par le conseil d'administration.

3 — Les transferts entre les chapitres de «Chauffage, Eclairage et Frais divers» des budgets du Comité Central et de l'Ecole d'Infirmières.

Le président a fourni des explications au sujet des secours apportés par les soins du conseil d'administration, depuis la dernière session, à la population éprouvée par la sécheresse, l'inondation et les incendies, dans certaines régions du pays et sur la marche des affaires de l'exploitation des eaux minérales et des cartes de jeu.

Toutes ces explications ont reçu l'approbation unanime des membres.

Monsieur le Dr. Assim Ismail Bey, secrétaire général du Croissant - Rouge turc exposa les amendements apportés à la Convention de Genève de 1906, par la Conférence politique tenue dernièrement dans cette ville, au cours du mois de Juillet, ainsi que les bases de la nouvelle Convention.

Dans cette Convention dont nous avons reproduit la traduction du texte dans notre numero précédent, on a reconnu, sur la proposition de nos délégués, l'emblème du Croissant-Rouge comme signe de neutralité, tandis que, l'ancienne convention ne reconnaissait ce droit que pour celui de la Croix-Rouge.

La séance est levée à 12 h. 45.

### CADEAUX DE NOËL ENVOYES AUX JUNIORS AMERICAINS

A l'occasion du nouvel an le Croissant-Rouge turc a décidé d'offrir comme cadeaux à la Croix-Rouge de la jeunesse américaine 1.000 boîtes de raisins et figuessaes, des produits de notre pays.

Ces cadeaux emballés dans de boîtes d'un demi kilogramme avec des bandes rouges et portant l'insigne du Croissant-Rouge turc sont expédiés de Smyrne le 21 Novembre 1929 pour New-York et par une lettre, la Croix-Rouge Américaine est priée de distribuer ces boîtes le jour du nouvel an aux membres de sa section de la jeunesse.

### CADEAUX RECUS DE LA CROIX ROUGE DE LA JEUNESSE AMERICAINE

L'année passée, la Croix Rouge de la jeunesse Américaine, avait eu l'obligance d'envoyer à l'occasion du nouvel an, à notre société mille boîtes de jouets qui ont été distribuées aux enfants fréquentant les écoles primaires de la ville d'Angora.

Dernièrement nous venons d'apprendre par une lettre de la Croix Rouge

Américaine que cette année aussi, les Juniors Américains ont décidé de nous envoyer encore mille boîtes de jouets. Cette fois-ci le Croissant Rouge pense à les distribuer aux écoliers des provinces. Infiniment émus de ce très sympathique intérêt manifesté de la part de la Croix-Rouge de la Jeunesse Américaine à l'égard de la jeunesse turque Nous tenons à renouveler nos remerciements chaleureux.

### Dons en nature

L'année passée, le Croissant-Rouge Turc avait assisté au ravitaillement de la population rurale souffrant de manque de vivres, par suite de la sécheresse qui a régné dans une partie de l'Anatolie, en distribuant 3300.000 kilos de blé et de farine et 100.000 kilos de maïs. Cette année-ci devant l'abondance des récoltes le paysan Turc n'ayant pas oublié l'aide du Croissant-Rouge s'est décidé de donner une partie de sa production à notre société.

Très fiers de cet acte de gratitude de l'agriculteur Turc, nous sentons un vif plaisir de le citer ici.

D'après les renseignements reçus jusqu'à présent 42 comités et sections locaux ont reçu des dons en nature (froments et autres céréales) qui sont vendus sur place au prix du marché local au compte de la société.

Parmi ces comités, celui de Kutahya a proposé de conserver ces dons pour les utiliser, l'année prochaine comme sèmenes aux terrains consacrés par les paysans au Croissant-Rouge; cette demande a reçu l'approbation du Comité Central.



Liste des céréales donnés au Croissan - Rouge  
par les habitants des villages du district  
*TCHIFTELER (Mahmudiye) ESKICHEHIR*

	<u>Kile (Blé)</u>	<u>Kile (Orges)</u>	<u>Plastres</u>
Mecidiye Köyü . . .	21	2	
Osmaniye » . . .	19,1	2,2	
Ihsaniye » . . .	18		
Aziziye » . . .	16,2		
Şerefiye » . . .	14,3		
Hamam » . . .	16		
Belpınar » . . .	14,0,1		
Orhaniye » . . .	13		
Hayriye » . . .	13		
Burgeşik » . . .	10		
Mesudiye » . . .	12,1		
Hamidiye » . . .	8,2		
Kaşmat » . . .	6,2		
Şevkiye » . . .	5		
Cönger. » . . .	5,3	2	
Fahrıye » . . .	5,3		
Kadi » . . .	3,2	16,2	
Refahiye » . . .	3,3		
Eminekini » . . .	13		
Mamure » . . .	15,3		
Mandıra » . . .	12,3		
Yeniköy. . . . .	11,2		
Körsan » . . .	13	8,2	
Sait Halipaşa . . .	8		
Nasriye köyü . . .	10,2		
Başkurt » . . .	5		
Balçıkhisar » . . .	4,2,1		
İsmetpaşa » . . .	5		
Çifteler. » . . .	1,1	15	325
Alikan » . . .			
Lütfiye » . . .	3	4,3	
Mahmudiye atık . . .	11,2		200
Mahmudiye muhacır . . .	5	1,2	150
<b>TOTAL</b>	<b>327</b>	<b>51,1</b>	<b>675</b>

du journal d'Akşam :

## La création, le développement et l'œuvre imposante d'un ministère qui est une providence pour le peuple

### Une heure avec le ministre de l'hygiène publique Refik Bey

Angora 28/11/929 — Savez-vous quelle est la meilleure bâtisse d'Angora? Si vous posez cette question à n'importe qui, il vous répondra sans hésitation : c'est celle du ministère de l'hygiène... Ce modèle d'un système architectural tout à fait nouveau aux lignes simples et claires, on en trouverait difficilement le pendant non seulement en Turquie mais même dans les vieux pays d'Europe. J'ai été rendre visite au ministre de l'hygiène Dr. Refik bey qui, en faisant construire cette bâtisse, a donné une nouvelle preuve de son goût et l'inclination qu'il ressent aussi bien pour la science que pour l'art.

Il était impossible qu'à l'intérieur de cette bâtisse le système de travail ne fut du même (*style*) c'est-à-dire ne se distingua par sa simplicité et sa modestie. Avec cette courtoisie, cette conception qui caractérisent les représentants des nations Européennes, le ministre de l'hygiène a bien voulu nous

donner un grand nombre de renseignements utiles à l'intention de lecteurs de l'*Akşam*.

#### Des débuts difficiles

En entendant parler Refik Bey j'ai compris les difficultés que présente toute entreprise nouvelle.

Les ministères de l'hygiène sont l'œuvre des démocraties du dernier siècle. Les anciennes organisations étatiques ne disposaient pas d'institutions publiques s'occupant directement de la santé du peuple. Chez nous, cette organisation est toute récente et elle est l'œuvre du gouvernement national. Du temps de l'empire ottoman toutes les organisations étatiques qui se rapportaient à l'hygiène se limitaient à l'action des médecins municipaux et des médecins d'Etat. A Constantinople seulement il se trouvait quelques établissements d'hygiène pour assurer les besoins de la capitale. C'étaient du reste des établis-

sements fort primitifs. Un grand nombre avaient été légués par le passé. Refik bey nous explique comment fonctionna le premier ministère de l'hygiène pendant les années de guerre de l'indépendance.

Lorsque nous commençâmes le travail nous ne disposions de rien. Le premier soin du ministère et sa tâche la plus importante, ce fut de servir la lutte nationale en sauvegardant l'armée

l'agent de la correspondance et celui des archives. Vers la fin de la même année, il fallut effectuer certaines séparations. Nous trouvâmes une maison de quatre chambres et nous inscrivîmes à la craie le nom des bureaux répartis dans chaque pièce.

Le temps multiplia nos besoins. Vers la fin de la lutte nationale nous envisageâmes la nécessité de créer des organisations, encore rudimentaires,



Ministère de Sante et l'assistance sociale

et le public contre les maladies contagieuses.

Lorsque je vins pour la première fois en 1337 (1921) au ministère de l'hygiène il ne comportait, en tout, qu'une unique pièce. Là devaient travailler le ministre, le chef du personnel, le directeur des maladies contagieuses,

pour sauvegarder la santé de la nation qui sortait de la grande épreuve de la guerre. Le besoin de médecins se faisait partout sentir ainsi que le besoin d'établissements d'hygiène. Au lieu de forger des nouvelles lois et de nouveaux règlements, nous jugeâmes qu'il était plus facile et plus utile d'entreprendre

immédiatement l'organisation du ministère d'après les possibilités que présentait le budget. Nous commençâmes par organiser les hôpitaux et les dispensaires. Il fallut consacrer le temps nécessaire pour assurer le fonctionnement de ces institutions ainsi que l'envoi de médecins dans les différents cazas.

### **La lutte contre la malaria et les épidémies**

La seconde étape de notre activité commença en 1340 avec la lutte contre

Après la lutte contre la malaria nous entreprîmes celle contre les maladies vénériennes. Il ne faut pas croire que cette lutte eut pour cause le nombre excessif des malades de cette catégorie. Les cas que nous avons constatés ne dépassent pas la proportion de 3 olo de l'ensemble de notre population. Toutefois cette proportion est plus forte dans certaines régions; c'est ce qui nous poussa à entreprendre la lutte.

Nous avons entrepris d'autre par la lutte contre le trachome.



**Institut d'Hygiène**

la malaria. Nous élaborâmes les lois que vous connaissez. Voici quel a été le principe suivi par le ministère dans la lutte contre la malaria: Entreprendre immédiatement les affaires qui présentaient un caractère vital et après avoir obtenu des résultats concrets les fixer par des lois à présenter à la chambre.

Pendant que nous poursuivions ces luttes contre les maladies contagieuses, il fallut songer aussi à la renovation des institutions d'hygiène existantes. Nous complétâmes les lacunes, au point de vue technique, des institutions d'hygiène relevant de l'administration aussi bien générale que spéciale. Nous

crèmes dans les différentes régions de l'Anatolie des dispensaires pour tuberculeux, des maternités, des dispensaires pour maladies vénériennes et des asiles d'aliénés.

Le ministère s'est occupé en outre d'une question particulièrement importante. Il a réglementé la profession de la médecine que n'obéissait auparavant en Turquie à aucune règle. Nous avons limité aussi le nombre des pharmacies et nous les avons sauvées du danger de se transformer en... merceries! Nous avons également réglementé le fonctionnement des laboratoires spéciaux. la fabrication des spécialités pharmaceutiques ainsi que les questions se rattachant à la spécialité des médecins. Nous avons élaboré un codex pharmaceutique.

### L'hygiène préventive

Ce n'est pas tout : l'hygiène du pas ne doit pas se borner à guérir les maladies. Dans un pays civilisé elle doit tendre surtout à les prévenir. L'hygiène populaire forme une des importantes sections de l'organisation des Etats modernes. La science de l'hygiène occupe aussi une importante place dans la médecine. Cette science est nouvelle encore chez nous et ses spécialistes aussi sont nouveaux.

Un examen des conditions d'hygiène de notre pays n'avait pas été fait jusqu'ici. Lorsque nous nous mîmes au travail les conditions climatiques in-

fluant sur l'hygiène des différentes localités du pays étaient inconnues, C'est pour cela que nous avons entamé la création d'un établissement spécial devant s'occuper de recherches et d'études scientifiques se rapportant toutes à la question de l'hygiène populaire. A côté de cette institution fonctionnera aussi une école d'hygiène où les jeunes médecins étudieront pendant six mois l'hygiène sociale. Les médecins qui sont en fonctions auront à suivre aussi pendant trois mois les cours de cette école pour compléter leurs connaissances en ce qui a trait à l'hygiène sociale.

Nous avons occupé en outre dans cette institutions de la préparation des sérums nécessaires au pays. Nous ferons encore quelque chose de nouveau. Ceux qui sont mordus par des chiens enragés pourront suivre un traitement chez eux sans être astreints de se rendre auprès des instituts antirabiques.

Tous nos efforts tendent à créer une puissante organisation centrale dotée des techniques les plus modernes ou pourront travailler et se livrer à des investigations scientifiques des spécialistes de mérite aimant le travail...

### Bilan général

J'ai prié ensuite l'honorable docteur Réfik bey de me donner des détails sur les résultats des efforts déployés jusqu'ici. Il retraça succinctement le bilan que voici :

Lorsque nous commençâmes à travailler nos hôpitaux disposaient de 4.000 lits. Présentement nous disposons de 10.000 lits.

Nous avons entamé la lutte contre la malaria dans neuf zones différentes : Adana, Adalia, Kouia, Aïdine, Angora, Eski - Chelir, Brousse, Balikesir, Ismid, Samsoune.

Les résultats que nous avons obtenu méritent tout particulièrement d'attirer et de retenir l'attention. Nous guérissons un million de cas de malaria par an et nous consommons pendant le même laps de temps 5 tonnes de quinine. Nous avons ouvert à part un institut antimalarique à Adana. Notre but consiste à couvrir d'organisations antimalariques les régions les plus denses de l'Ouest.

Nous soignons 400.000 personnes atteintes de maladies vénériennes.

La lutte contre le trachome ayant commencé à Adana s'étend à Gazi

Aïntab, à Ourfa, à Hasni Mansur et à l'Ouest jusqu'à Séerdt. Les missions de lutte sont présentement à l'œuvre dans les centres de Malatia et de Gazi Aïntab...

La plus grande préoccupation de notre ministre de l'hygiène c'est le manque de médecins. Le nombre des lycéens qui achèvent leurs études secondaires est déjà restreint; ceux qui se rendent ensuite à la faculté de médecine représentent un effectif tout à fait insuffisant. Le Dr. Refik est rongé par cette préoccupation de ne pouvoir envoyer des médecins dans tous les cazas. Il s'est exprimé dans ces termes :

— Savez - vous quand il sera possible au ministre de l'hygiène de prendre quelque repos ? Lorsque dix candidats se présenteront simultanément toutes les fois qu'il y aura un poste vacant dans telle localité ou telle municipalité.

NEDJMETTİN SADİK

*Cürkiye Hilâliahmer Cemiyeti  
muhterem okuyucularının, yeni senenin  
memleketimiz için nurlu ve uğurlu bir  
sene olması, temennisine iştirak eder.*